

Förutsättningar och resultat 2021

Analysrapport för Varbergs kommunala grundskola,
grundsärskola och fritidshem



**VARBERGS
KOMMUN**

Sammanfattning

Förutsättningar och resultat är en analysrapport för de kommunala verksamheterna grundskola, grundsärskola och fritidshem. Fokus är på resultatutvecklingen och elevernas skolsituation, analysens syftar till att förstå hur olika förutsättningar påverkar måluppfyllelsen.

Måluppfyllelsen för Varbergs kommunala grundskola varierar mellan åren, årskurser och skolor. Läsåret 2020/21 hade eleverna i årskurs 9 i Varbergs kommunala grundskola lägre genomsnittligt meritvärde och lägre gymnasiebehörighet än det femåriga genomsnittet i kommunen. Meritvärdet är för första gången för mätperioden under rikets genomsnitt. Elevgruppens betygsutveckling från årskurs 6 till 9 är dock starkare än föregående läsårets årskurs 9.

Upplevd trivsel och mående hos eleverna ökar i genomsnitt något. Sammantaget kan dock skolsituationen på skolorna beskrivas bli mer utmanande över tid. Till exempel i form av en högre andel elever att särskilt beakta och minskad studiero.

Kvalitet att värna

Fler elever når de högre kunskapsnivåerna

Måluppfyllelsen över tid visar en positiv utveckling för andelen elever som når de högre omdömena och betygen i årskurs 1–9 spannet.

Riktad resursfördelning som stödjer utifrån behov

Riktad resurstilldelningen stödjer skolors behov utifrån elevernas måluppfyllelse, analys visar att resurserna till stor del riktas och bidrar kompensatoriskt.

Lärares behörighetsnivå och gemensam undervisningsutveckling

På kommunnivå finns en hög behörighet och personalens kompetens upplevs god av rektorer, vilket tyder på ett lyckat arbete i kompetensförsörjning.

Gemensam skolutveckling möter identifierade behov

Förvaltningsgemensamma utvecklingsprocesser beskrivs av rektorer som positiva och i den mån statistikuppföljningen är möjlig ser insatserna ut att bidra positivt.

Utvecklingsområden

Elevernas trygghet, studiero och välmående

Utveckla former för ökad trygghet och studiero tillsammans med eleverna, samt främja elevers välmående och hälsa i främst högstadiet.

Uppföljning och stöd av elever att särskilt beakta

Huvudmannens uppföljning av stödbehovet samt ett utvecklat arbete med kartläggning, analys och insatser i arbetet med särskilt stöd på skolorna.

Ledning, stimulans och stöd för elever med annat modersmål än svenska

Måluppfyllelsen för elever med annat modersmål än svenska är tydligt lägre än för andra elevgrupper, pågående arbete behöver långsiktigt värnas och fördjupas.

Nationella och lokala mål

Det systematiska kvalitetsarbetet syftar till att analysera måluppfyllelse både för nämndens mål och nationella mål. Processerna i kvalitetsarbetet belyser flera mål samtidigt och analysen berör därför många områden. I årets *Förutsättningar och resultat* är de fetstilade nationella målen nedan de som är i förgrunden, tillsammans med alla tre nämndsmål. Rapporten är en del i att följa upp målen. Bedömning av nämndsmålen måluppfyllelse i sin helhet görs i nämndens årsredovisning.



Normer och värden



Kunskaper



Elevernas ansvar och inflytande



Skola och hem



Övergång och samverkan



Skolan och omvärlden



Bedömning och betyg



Rektorns ansvar

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning.....	6
1.1. Processen Förutsättningar och resultat	6
1.2. Underlag i rapporten	7
1.3. Disposition.....	8
2. Grundsärskolan	9
3. Antal barn och elever i verksamheterna.....	12
4. Personalresurser	14
5. Skolinspektionsärenden och kränkings-anmälningar	16
6. Närvaro och frånvaro.....	19
7. Särskilt stöd	21
8. Elevernas skolsituation – enkätuppföljning.....	24
8.1. Trygghet och trivsel	24
8.2. Mående.....	25
8.3. Fysisk aktivitet.....	25
8.4. Stress i skolarbetet	26
8.5. Ordningsregler	26
8.6. Studiero.....	27
8.7. Fritidshem	29
8.8. Skola och hem	30
9. Måluppfyllelse – omdömen, prov och betyg	31
9.1. Måluppfyllelse i förskoleklass och fritidshemmet.....	31
9.2. Årskurs 1–3, måluppfyllelse	31
9.3. Årskurs 4–6, måluppfyllelse	36

9.4.	Årskurs 7–8, måluppfyllelse	39
9.5.	Årskurs 9, fördjupad statistik av måluppfyllelse	42
9.6.	Progression från årskurs 6 till 9	48
10.	Analys över hur olika förutsättningar påverkar resultaten	49
10.1.	Elevernas skolsituation och stöd	49
10.2.	Coronapandemins påverkan på studieresultaten	50
10.3.	Bedömning och stödinsatser i låg- och mellanstadiet	52
10.4.	Elever med annat modersmål än svenska	54
10.5.	Resurser och andra förutsättningar	55
10.6.	Förvaltningsgemensamma utvecklingsprocesser	57
11.	Avslutning	60
11.1.	Kvalitet att värna	61
11.2.	Utvecklingsområden	61
12.	Källförteckning	63

1. Inledning

Skollagen (2010:800, kap. 4, 3§) fastslår att varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå följa upp utbildningen genom ett systematiskt kvalitetsarbete. Förskole- och grundskoleförvaltningen har fyra delmoment för uppföljning och analys: *Undervisning och ledarskap* syftar till att följa och analysera arbetet med att främja elevers lärande. *Värden och lika möjligheter* sätter fokus på barns och elevers lika möjligheter i förskola och skola. *Förutsättningar och resultat* följer betyg och andra resultat i relation till olika förutsättningar för skolorna. *Insatser och fokusområden* innebär uppföljning och analys av riktade insatser eller andra prioriterade fokusområden.

1.1. Processen Förutsättningar och resultat

Förutsättningar och resultat innebär uppföljning och analys av resultat i det pedagogiska uppdraget såsom betyg, närvaro, personalresurser, resursfördelning och elevernas skolsituation i stort. Kvantitativa jämförelser för att finna mönster och samband mellan förutsättningar och resultat är i fokus. Flera av förskole- och grundskolenämndens resultatindikatorer för de tre nämndsmålen sammanställs i rapporten, i syfte att en analys ska bidra till fördjupning av indikatorernas utveckling.

Varje år identifieras några mönster utifrån den kvantitativa uppföljningen. Dessa mönster fördjupas i workshop med rektorer, vilket ligger till grund för analys.

Underlag för analys

Årets workshop med rektorer genomfördes 2 september och hade framförallt fokus på elevernas skolsituation och stöd, generell utveckling med lägre studieresultat i högstadiet och utvecklingen av omdömen, studieresultat för elever med annat modersmål samt coronapandemins påverkan på studieresultaten. Efterföljande dialog med några rektorer för ytterligare fördjupning har också genomförts.

Avstämning har också genomförts med rektorer för särskolan vid enskilt tillfälle. Efter varje termin har rektor möjlighet att möta förvaltningsövergripande representanter för analys av måluppfyllelse på respektive enhet, vilket också utgör ett underlag för rapporten. Flera skolor har valt att nyttja denna möjlighet.

Det systematiska kvalitetsarbetet av förvaltningsövergripande språk-, läs- och skrivutvecklare har också nyttjats som underlag för vissa delar i rapporten.

Analys och sammanfattning

Analys av kvalitet och utvecklingsområden har genomförts av förvaltningens kvalitetsteam utifrån statistiska mönster över tid och rektorers beskrivningar. Fokus är både på enheternas och förvaltningsövergripande resultat.

För att förstå skolornas måluppfyllelse i relation till olika förutsättningar använder förvaltningen ett femårigt genomsnitt av skolornas måluppfyllelse i stora delar av analysen. Det stödjer analysen av långsiktiga systemeffekter som olika förutsättningar kan påverka.

I avsnittet *Avslutning* sammanfattas de områden där en tydlig kvalitetshöjning över tid syns samt de utvecklingsområden som identifierats.

1.2. Underlag i rapporten

Kommunal och nationell statistik

Statistiken som används är i första hand nationell jämförbar statistik som publiceras av Skolverket och Kolada¹. Statistik som inte publiceras nationellt, eller ännu inte hade hunnit uppdateras vid rapportens slutförande, baseras på kommunens olika systemstöd och beslutsstödsystem för elevgrupper, omdömen, betyg, prov, personella resurser samt ekonomi. Då olika statistikkällor används skiljer sig resultat för samma årskurs i vissa fall.

Nationella prov har inte registrerats eller genomförts till följd av direktiv från Skolverket under den rådande pandemin.

Förvaltningens hälsoenkät

Resultat från hälsoenkät för elever i förskoleklass, årskurs 1, 4, och 8 genomförs årligen. Ett urval av enkätfrågor med fokus på trygghet, trivsel och mående har analyserats för att fånga upplevelsen hos eleverna.

Efter genomförd elevenkät möter skolsköterska elev, alternativt elev och vårdnadshavare, för ett hälsosamtal där enkätsvaren går igenom och följs upp. Om en elev har missuppfattat ett begrepp eller frågan som helhet så kan svaren ändras. Det är i hälsosamtalet som skolsköterskan följer upp elevernas mående och får kunskap om eleven får den hjälp eller det stöd som eleven har behov av.

Förvaltningens rektorsenkät

Enligt kommunens styrmodell finns det till varje nämndmål en eller flera resultatindikatorer. I nämndmålet *Skola för alla* finns det resultatindikatorer för **övergångar** och **fysisk aktivitet**. För dessa resultatindikatorer finns det ingen statistik utan förvaltningen samlar in informationen direkt från verksamheterna. Detta görs genom en rektorsenkät.

Frågorna kring **fysisk aktivitet** syftar till att kartlägga hur skolor organiserar sin verksamhet och sitt arbetssätt för att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom

¹ Kolada är en statistisk databas och tjänst från *Rådet för främjande av kommunala analyser, RKA*, som är en ideell förening som bildats i samarbete mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR.

ramen för hela skoldagen. I skolans uppdrag ingår att skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen.

Rektorsenkäten innehåller även frågor om **frånvaro** och **ordningsregler** med syfte att få en bild av hur detta arbete fungerar.

Skolinspektionens skolenkät

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet. Skolenkäten är en del av denna granskning och används för att få en bild av hur skolan upplevs av elever, pedagogisk personal och vårdnadshavare. 2021 deltog 3 206 skolenheter i Skolenkäten. Läs mer på Skolinspektionens webbplats: www.skolinspektionen.se/skolenkaten

För Varbergs kommunala grundskolor har under vårterminen 2021 elever i årskurs 5 och 9, pedagogisk personal i grundskola samt vårdnadshavare i förskoleklass, grundskola och grundsärskola.

I arbetet med att genomföra och följa upp Skolenkäten har förskole- och grundskoleförvaltningens kvalitetsteam informerat och bistått rektor.

1.3. Disposition

Avsnitt 3 till 9 är till stora delar beskrivande avsnitt med fokus på statistisk uppföljning. Avsnitt 2, 10 och 11 är av mer analytisk karaktär både utifrån rektorers kvalitativa analyser och de statistiska analyser som har gjorts i relation till vad rektorer lyft som viktigt.

Ett lästips är att koncentrera sig på avsnitt 2, 10 och 11 och gå tillbaka till de andra avsnitten för att följa statistiska trender över olika förutsättningar och resultat.

2. Grundsärskolan

Grundsärskolan är till för barn som på grund av en utvecklingsstörning eller en begåvningsmässig funktionsnedsättning inte bedöms kunna nå grundskolans kunskapskrav. Eleverna läser antingen mot ämnen eller ämnesområden, se faktaruta.

Antal elever

Antalet elever i grundsärskolan har sedan 2013/14 gått från att vara cirka 60 till cirka 80 elever per läsår. Elever med annat modersmål än svenska har dubblats under perioden, från cirka 10 till cirka 20 per läsår. Antalet integrerade särskoleelever har minskat under perioden, samtliga integrerade elever har gått eller går i kommunal skola.

Rektorer beskriver att det har skett en ökning gentemot tidigare av elever som har flera medicinska diagnoser, fler elever som inte kan vara i skolan fullt ut utan behöver återhämtning hemma, fler elever med språkstörning upptill samt fler elever som har annat modersmål. Rektorer beskriver också ett ökat antal elever på fritidshemmet samt att eleverna har längre vistelsetider på fritidshemmet. Grundsärskolan har också fler elever på fritidshem högre upp i åldrarna. Sammantaget ökar komplexiteten för organisationen.

Grundsärskolan upplever en styrka att ha en logoped i verksamheten. Professionen logoped ökar lärarnas verktyg i undervisningen, exempelvis vid språkstörning. Undervisningen blir tillgänglig för fler.

Modersmålsundervisningen behöver genomföras i särskolans lokaler vilket skiljer sig mot grundskolan. Ett antal barn får under innevarande läsår modersmålsundervisning vilket delvis är ett nytt område för skolan. Introduktion och fortbildning för modersmåls lärare/studiehandledare har krävts då dessa sällan har erfarenhet eller utbildning att undervisa elever med intellektuell funktionsnedsättning. Grundsärskolan upplever att deras visuella undervisningsmiljö gynnar elever med annat modersmål i utveckling och delaktighet.

Samtantaget påverkar det ökade antalet elever utbildningen. Fler elever ska rymmas inom given lokalkapacitet. Gruppstorleken ökar, elever kommer närmare varandra och fler vuxna behövs, vilket påverkar den sociala lärmiljön för eleverna.

Integrerade elever i grundskolan

För närvarande finns det sex elever som läser efter grundsärskolans kursplaner och har sin skolgång på sina hemskolor. Eleverna går i såväl låg-, mellan- som högstadium, några läser grundsärskolans ämnen och några läser ämnesområden.

Inriktning i grundsärskolan

Ämnen:

Bild – Elevens val – Engelska – Hem- & konsumentkunskap – Idrott & hälsa – Matematik – Musik - Naturorienterande ämnen och teknik – Samhällsorienterade ämnen – Slöjd – Svenska eller svenska som andraspråk

Ämnesområden:

Elevens val – Kommunikation – Fördelningsbar undervisningstid – Motorik – Vardagsaktiviteter – Verklighetsuppfattning

Källa: Skolverket. Timplan för grundsärskolan.

Eleverna är fördelade på fyra kommunala skolor. Skolorna arbetar för att göra lärmiljön tillgänglig för eleverna. Flera elever ingår under större delen av dagen i sin klass vid undervisning och en mindre del sker enskilt. Elever kan också tillhöra skolans flexenhet och flexa mellan enheten och ordinarie klass, samt ha största delen av undervisningen enskilt. Ett aktivt arbete med välmående för eleverna sker.

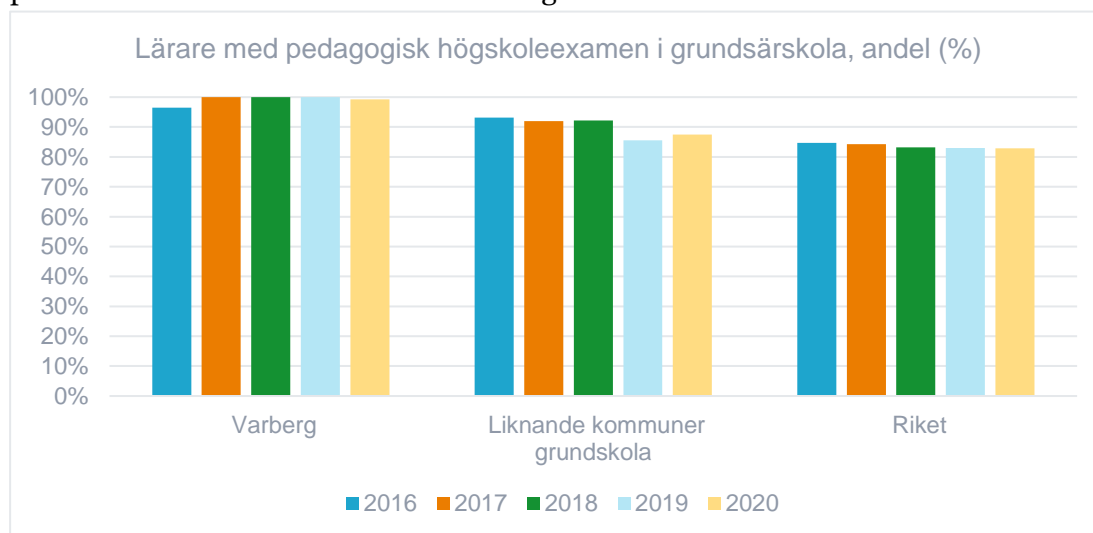
Personalresurser

Personaltätheten i grundsärskolan varierar utifrån behov. Någon klass har fem personal på tre elever, medan annan klass kan ha fyra personal på tolv elever.

Rektorer beskriver en god kompetens hos personalen och att de har bra söktryck på lediga tjänster. Övergångsperioden med undantag från krav på lärarlegitimation och behörighet för lärare som anställdes före den 1 juli 2011 och som undervisar i grundsärskolan har förlängts till 2028.² Framtida beslut att avsluta nuvarande undantag för behörighetskrav kommer att vara en utmaning för kommunen.

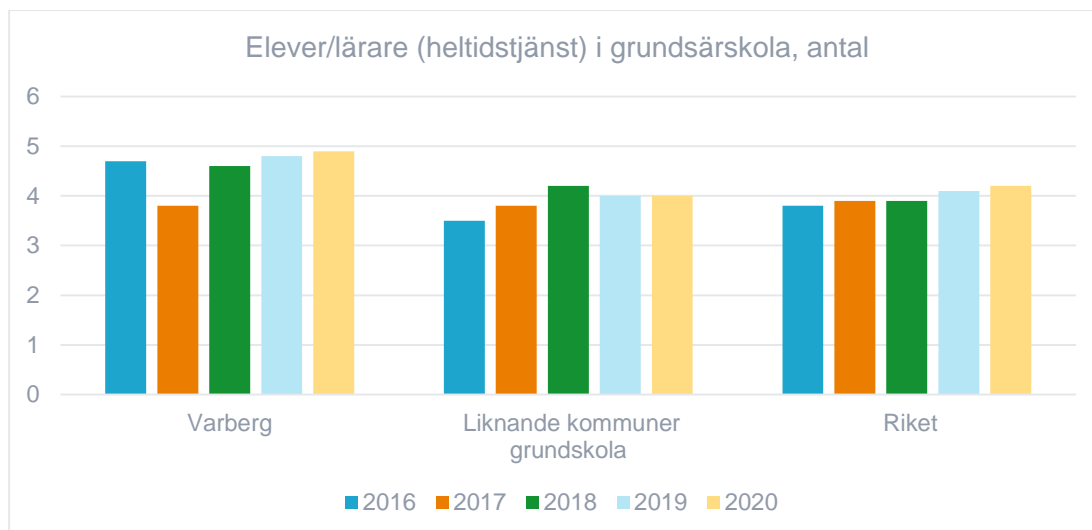
Personal i grundsärskolan arbetar intensivt och tätt ihop för att möta de behov eleverna har. Fokus och tid för att utveckla en god arbetsmiljö för personalen blir extra viktig och är ett tydligt fokus för rektor, och har varit en tydlig utmaning mot bakgrund av coronapandemin.

Nationell statistik hämtade från Kolada visar att förutsättningarna i Varberg är goda avseende lärare med pedagogisk högskoleexamen.³ Antalet elever per lärare är högre i Varberg jämfört med riket och liknande kommuner över tid, men det ska också förstås av att antalet elevassistenter ökat i verksamheten enligt rektor så personaltätheten behöver inte ha blivit lägre.



² Skolverket. Aktuella regeländringar. www.skolverket.se. Hämtad 6 september 2021.

³ Notera att detta inte är ett mått på behörighet men en indikation på en god pedagogisk kompetens i grundsärskolan.



Måluppfyllelse

När en elev har gått ut grundsärskolan ska hen få ett intyg om sin utbildning. Eleven får bara ut betyg om eleven eller vårdnadshavare begär det. Betygen utgår ifrån kunskapskraven i grundsärskolans ämnen och kan inte jämföras med betyg från grundskolan. Elever med inriktning träningskola får inte betyg.

Majoriteten av eleverna har under läsåret uppnått förväntad nivå för sin årskurs både vad gäller eleverna som läser grundsärskolans ämnen och ämnesområden.

Utifrån ett årshjul med olika avstämningar för analys på individnivå finns en systematik för att följa elevernas lärande och sociala utveckling. Analys av omdömen, individuell utvecklingsplan och pågående stöd sker systematiskt. Systematiken skapar också förutsättningar för att säkerställa att elever kan nå progression och är rätt placerade. Rektor följer antalet elever som läser ämnen respektive ämnesområden, vilket är relativt jämnt fördelat per årskurs.

Skolenkäten

Grundsärskola har högre resultat än övriga riket på samtliga frågeområden i Skolenkäten. I grundsärskolan är det endast vårdnadshavare som besvarar enkäten.

De frågeområden som avviker positivt med mer än 0,5 poäng är: *Anpassning efter elevens behov* och *Elevhälsa*. Övriga områden har en differens under 0,5 poäng.

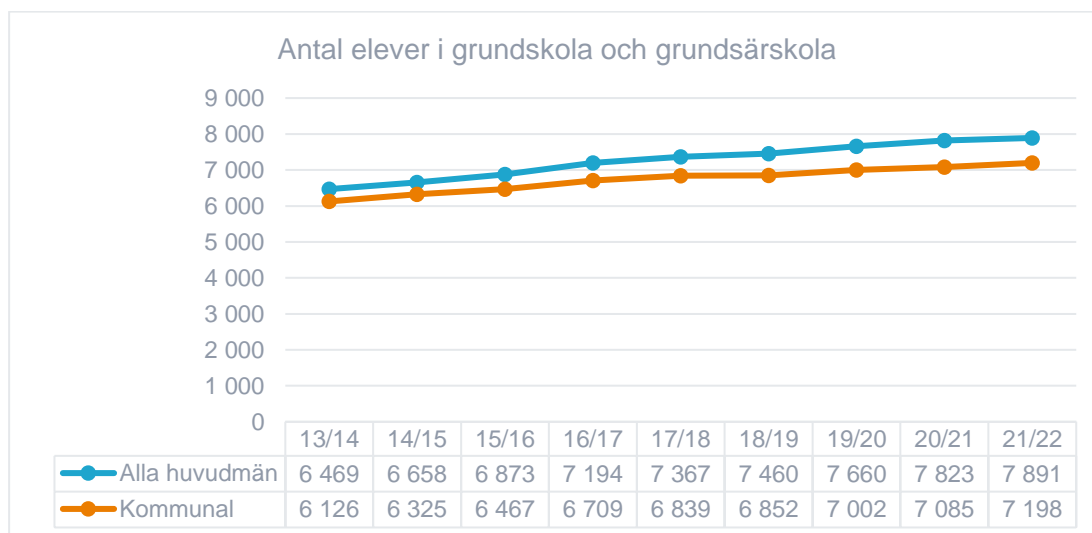
3. Antal barn och elever i verksamheterna

Varbergs befolkningsökning innebär ett ökat antal elever i nämndens verksamheter.

Grundskola och grundsärskola

I Varberg går 7 890 elever i grundskola och grundsärskola varav 47,7 % är flickor och 52,2 % är pojkar.

Diagrammet visar att över 1 000 fler elever går i den kommunala skolan i årskurserna F-9 läsåret 2021/22 gentemot 2013/14. Ökningen för alla huvudmän, som inkluderar fristående skolor i Varberg och skolor utanför kommunen med folkbokförda elever från Varberg, som syns i diagrammet har skett i högre takt än motsvarande för de kommunala skolorna. Detta beror till stor del på en utökning av fristående skolplatser under perioden. Förvaltningen bedömer att elevantalet på fristående skolor inte kommer att öka i samma takt framöver, vilket kommer att leda till en större elevökning på de kommunala skolorna under kommande år till följd av att befolkningstillväxten i Varberg kommer att fortsätta.



Den nationella statistiken presenteras utifrån olika elevgrupper så som kön, elever med utländsk bakgrund⁴ och föräldrarnas utbildningsnivå.

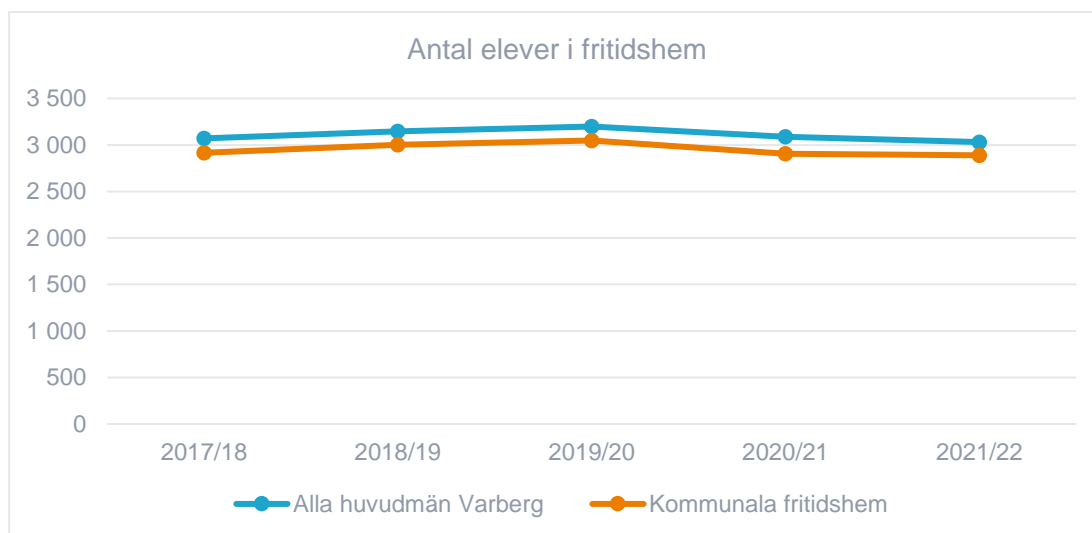
I årskurs 1–9 har 14 % av eleverna i Varbergs kommunala grundskolor utländsk bakgrund att jämföra med 26 % i riket.

I årskurs 1–9 har 64 % av eleverna i Varbergs kommunala grundskolor föräldrar med eftergymnasial utbildning att jämföra med 61 % i riket.

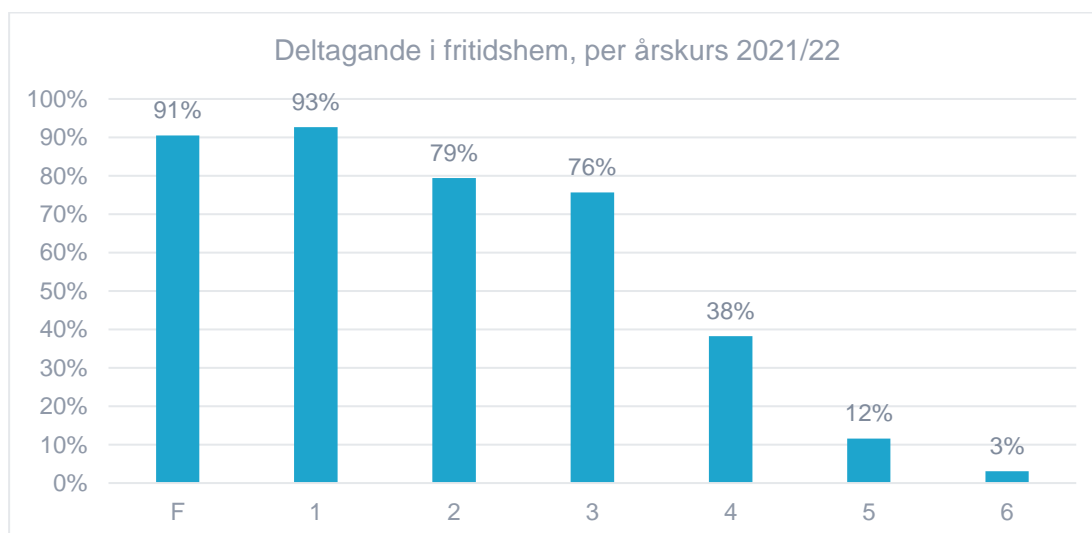
⁴ Utländsk bakgrund innebär att eleverna är födda utomlands eller födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands

Fritidshem

Antalet elever som är inskrivna i fritidshem har minskat från 3075 elever föregående läsår till 3031 elever nuvarande läsår. Elevantalet på fritidshem motsvarar ca 54 % av alla elever i åldern 6–12 år. Elevantalet har legat relativt stabilt på strax över 3 000 elever de senaste fem åren. 10 av 22 av skolorna har ett ökat elevantal i fritidshem jämfört med för fem år sedan.



Deltagandet i fritidshem varierar mellan årskurserna och i diagrammet nedan redovisas inskrivningsgraden i fritidshem per årskurs.

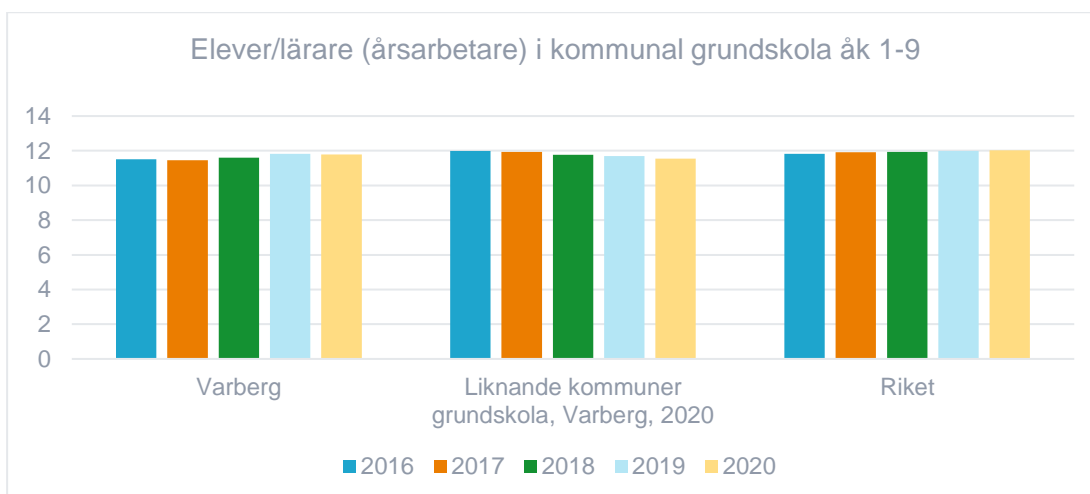


4. Personalresurser

Läsåret 2020/21 var andelen behöriga lärare inom den kommunala grundskolan 89 %, vilket är på samma nivå som föregående läsår och högre än riket som har 79,2 %. För jämförelse med liknande kommuner används i diagrammet nedan antalet heltidstjänster. Över tid sjunker andelen behöriga lärare i såväl Varberg, liknande kommuner och i riket.

I diagrammet nedan presenteras antalet elever per lärare (årsarbetare) som ökar något över tid i Varberg men ett litet trendbrott kan skönjas mellan 2019 och 2020. I riket ökar också antalet elever per lärare över tid. Liknande kommuner har däremot en annan trend än Varberg och riket. Antalet elever per lärare sjunker under de senaste fem åren. Vid en fördjupad analys av den underliggande data framgår att antalet lärare (omräknat till heltidstjänster) i Varberg inte ökar i samma takt som antalet elever. I liknande kommuner är förhållandet det omvända.

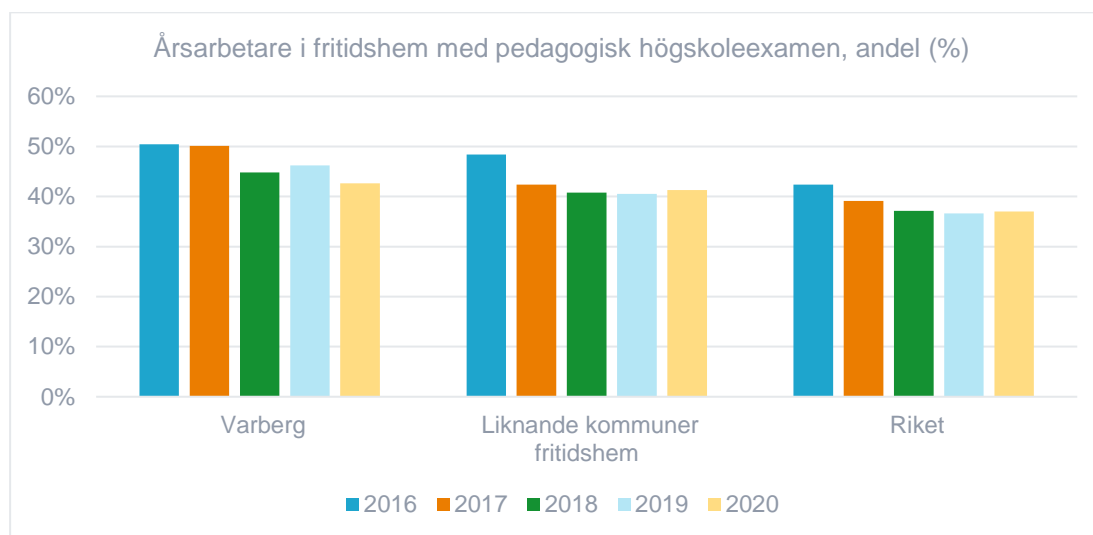
Ytterligare perspektiv utifrån personalresurser följs i personalbokslut som ingår i nämndens årliga uppföljning. Löpande i rapporten finns också olika beskrivningar av rektorer kring personalresurser för analys av måluppfyllelse.



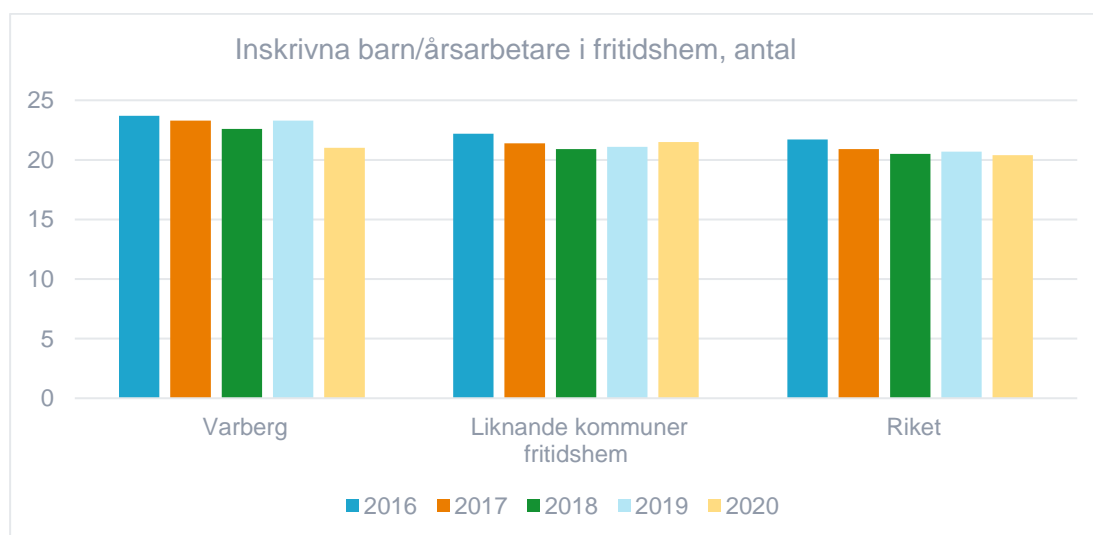
Fritidshem

Fritidshemmen har från läsåret 2017/18 fått en egen del i läroplanen och från 1 juli 2019 har också fritidshemmens personal ett krav om legitimation. Detta ställer nya krav på kompetensförsörjning.

Nationell statistik hämtade från Kolada för fritidshemmen visar att förutsättningarna i Varberg har en lägre nivå än tidigare avseende fritidspedagoger med pedagogisk högskoleexamen.⁵ Andelen är i nivå med liknande kommuner.



Antalet barn per årsarbetare är i nivå med riket och liknande kommuner, vilket är en positiv bild gentemot tidigare år. En högre täthet syns gentemot föregående år.



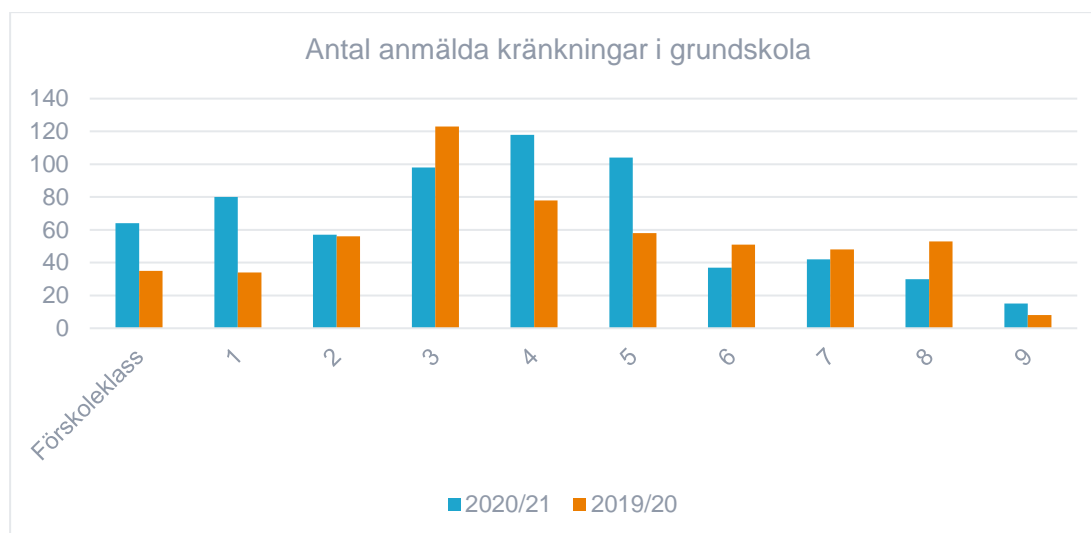
⁵ Notera att detta inte är ett mått på behörighet men en indikation på en god pedagogisk kompetens i fritidshemmen.

5. Skolinspektionsärenden och kränkingsanmälningar⁶

Kränkande behandling

Lärare och annan personal i skolan måste anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier som personalen får kännedom om och som sker i samband med skolans verksamhet till rektorn. Rektorn måste i sin tur anmäla vidare till huvudmannen. Huvudmannen dokumenterar antalet inkomna anmälningar och återrapporteringar.

För grundskolan har det under läsåret inkommit 648 anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen. Föregående läsår inkom 553 anmälning och det har därmed skett en ökning med 17 %. Andelen inkomna kränkingsanmälningar är som högst i årskurs 4 som utgör 18 % av alla inkomna anmälningar. Lägst andel anmälningar kommer från årskurs 9 som endast utgör 2,3 % av de inkomna anmälningarna.



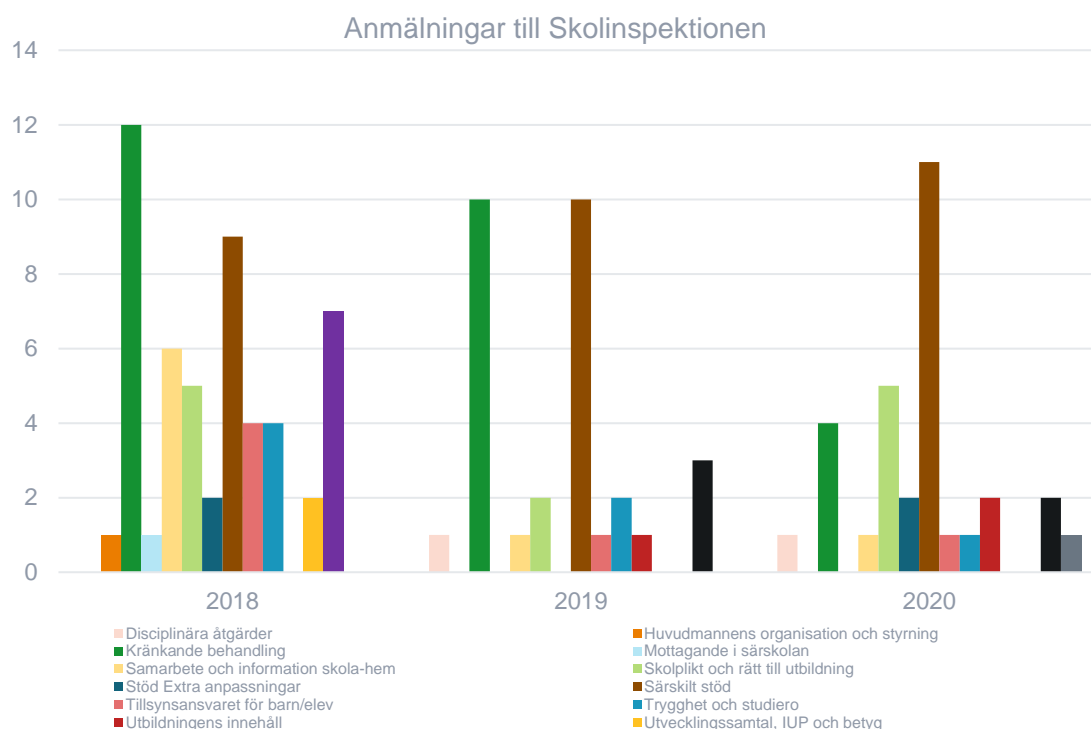
Generellt syns en tydlig variation mellan årskurserna för de två senaste läsåren. Antalet anmälningar tenderar att vara som högst i årskurs 3–5 för att sedan minska högre upp i åldrarna. Årskurs 2 ligger på samma nivå som tidigare läsår medans det i förskoleklassen och årskurs 1 syns en tydlig ökning av antalet anmälningar från föregående år. Sammantaget kan det konstateras att fortsatt analys av arbetet med kränkande behandling är nödvändigt för att identifiera möjliga utvecklingsområden.

⁶ Statistiken är hämtad från *Skolinspektionen.se*

Anmälningar till Skolinspektionen

Genom Skolinspektionens statistik är det möjligt att se antal inkomna anmälningar utifrån anmälningsgrund och kommun samt beslut med kritik per anmälningsgrund för Varbergs kommun. Vad gäller besluten så kan anmälningarna ha inkommit tidigare år. Statistiken över tillsyn utifrån individärenden uppdateras två gånger per år med siffror för ett halvt respektive helt år. Halvårssiffrorna är preliminära vilket innebär att siffrorna för januari-juni 2021 kommer att ändras.

I de ärenden som Skolinspektionen konstaterar en brist så sker en dialog mellan huvudman och rektor på skolan och kommunen får möjlighet att åtgärda bristen. När bristen är åtgärdad så avslutar Skolinspektionen ärendet.



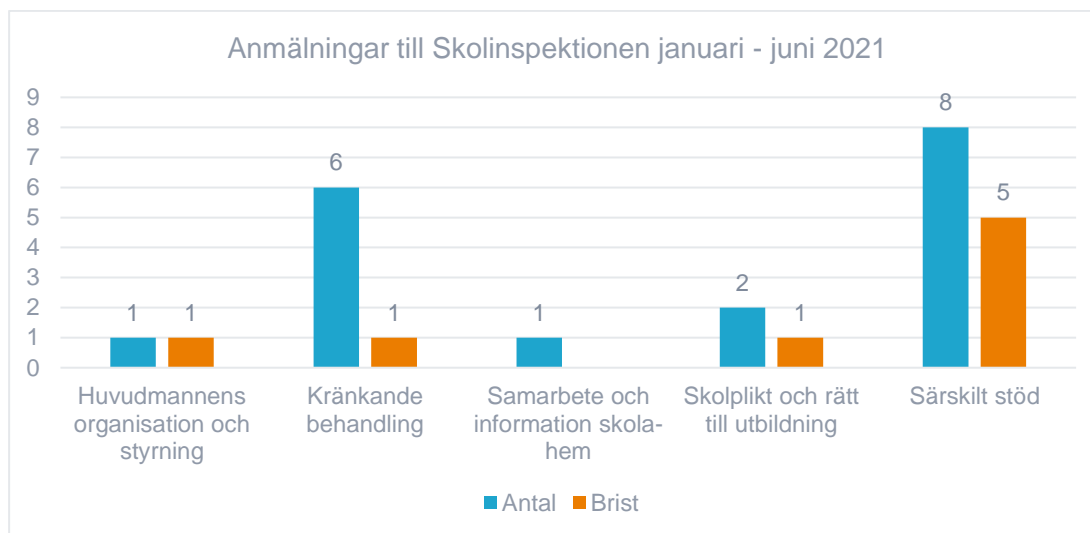
Av statistiken från antalet anmälningar och beslutade brister bedömer förvaltningen att det är relativt få anmälningar som kommer in till Skolinspektionen. Vad gäller anmälningsgrunderna så är kränkande behandling, särskilt stöd och skolplikt och rätt till utbildning vanligast.

Kränkande behandling är en av de vanligaste anmälningsgrunderna och där Skolinspektionen. Dock är anmälningar relativt få och antalet anmälningar har minskat noterbart under läsåret 2020. För 2018 hade inkom 12 anmälningar om kränkande behandling till Skolinspektionen. Av dessa konstaterade Skolinspektionen en brist i 6 av ärendena, för 2019 var den siffran konstaterades brist i 9 av 10 ärendena och 2020 var den i 2 av 4 ärendena.

Vad gäller anmälningsgrunden **särskilt stöd** så har antalet anmälningar legat relativt stabilt medans antalet anmälningar som där Skolinspektionen sedan

konstaterat en brist har varierat men med en ökning mellan 2019 och 2020. Även här är antalet anmälningar relativt lågt. För 2018 inkom 9 anmälningar kring särskilt stöd och av dessa konstaterades brist i 7 av ärendena. Under 2019 konstaterades brist i 4 ärenden av totalt 10 och för 2020 var den siffran 9 av 11 ärenden. Den vanligaste orsaken till att Skolinspektionen beslutar om en brist är att den bakomliggande utredning av särskilt stöd inte varit tillräckligt omfattande.

Vad gäller anmälningsgrunden **skolplikt och rätt till utbildning** så den totala andelen inkomna anmälningarna relativt få. Antal konstaterade brister utifrån anmälningsgrunden är relativt hög. För 2018 inkom totalt 5 anmälningar till Skolinspektionen och av dessa konstaterades en brist i 3 av ärendena. För 2019 inkom 2 anmälningar men Skolinspektionen har fattat beslut om brist i totalt 3 ärenden. Att det finns fler beslut med brist än det finns anmälningar på anmälningsgrunden kan bero på att anmälan kommit in ett år tidigare. För 2020 inkom det 11 anmälningar och av dessa konstaterades en brist i 9 av ärendena.

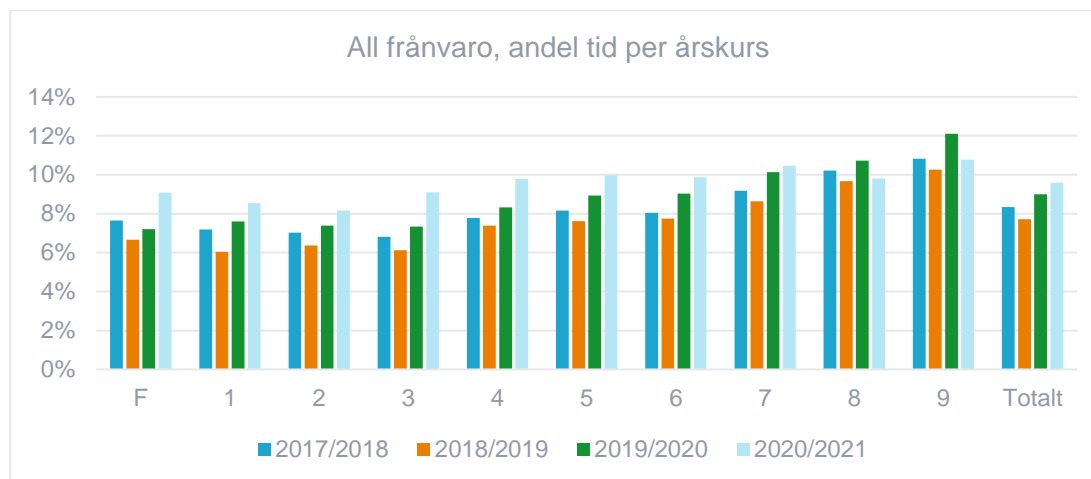


Ovanstående är preliminära för VT 2021 och det är först efter årsskiftet som helheten för 2021 kan följas upp. Efter VT 2021 går det dock att urskilja att de tre områdena Kränkande behandling, Särskilt stöd och Skolplikt och rätt till utbildning fortsatt är de anmälningsgrunderna som är vanligast.

Sammantaget så bedömer förvaltningen att verksamheterna har en låg andel anmälningar till Skolinspektionen. Det är fortsatt relevant att följa andelen anmälningar och brister för att se i vilka delar inom framförallt särskilt stöd som behöver förstärkas. Exempelvis har uppföljning och kvalitetssäkring av åtgärdsprogrammen identifierats som ett område för fördjupning.

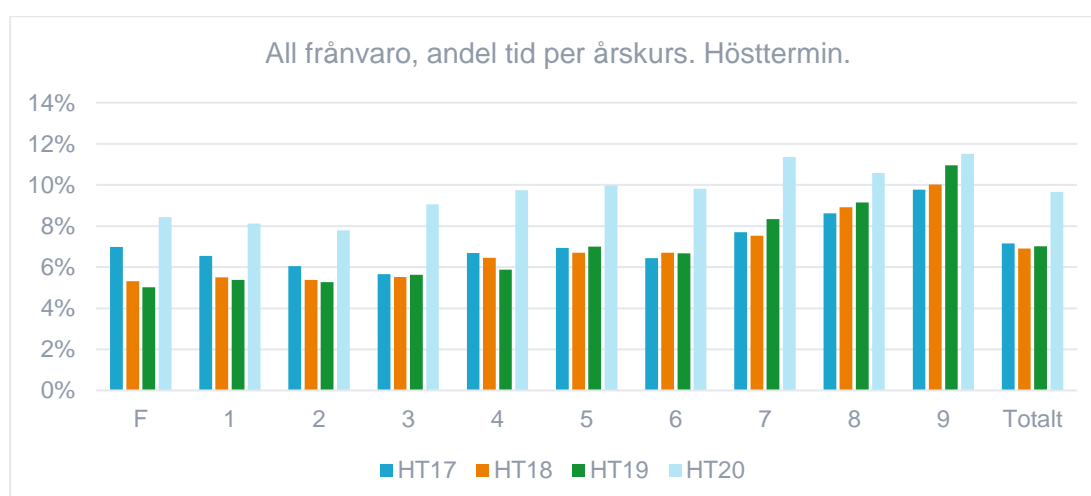
6. Närvaro och frånvaro

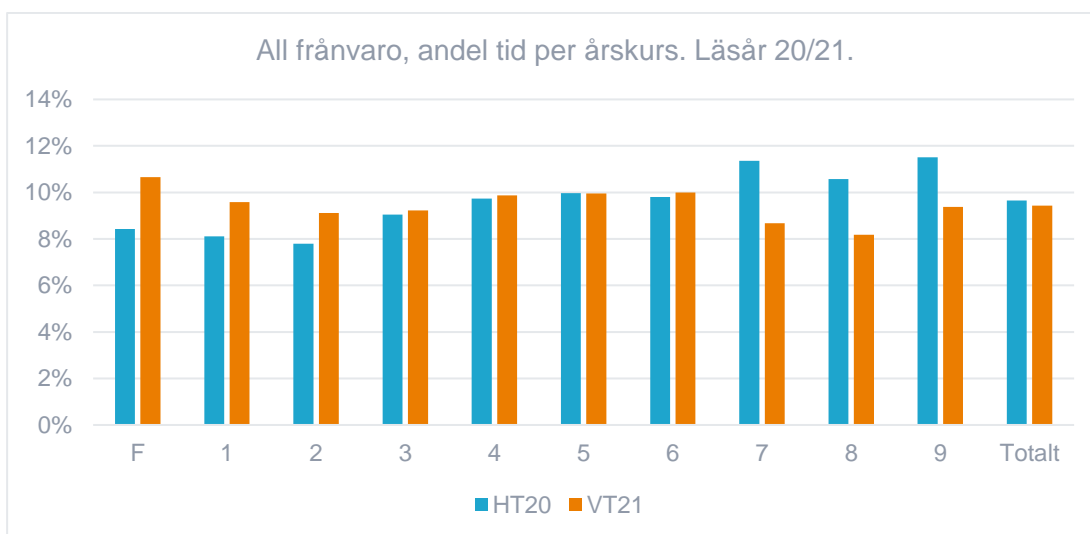
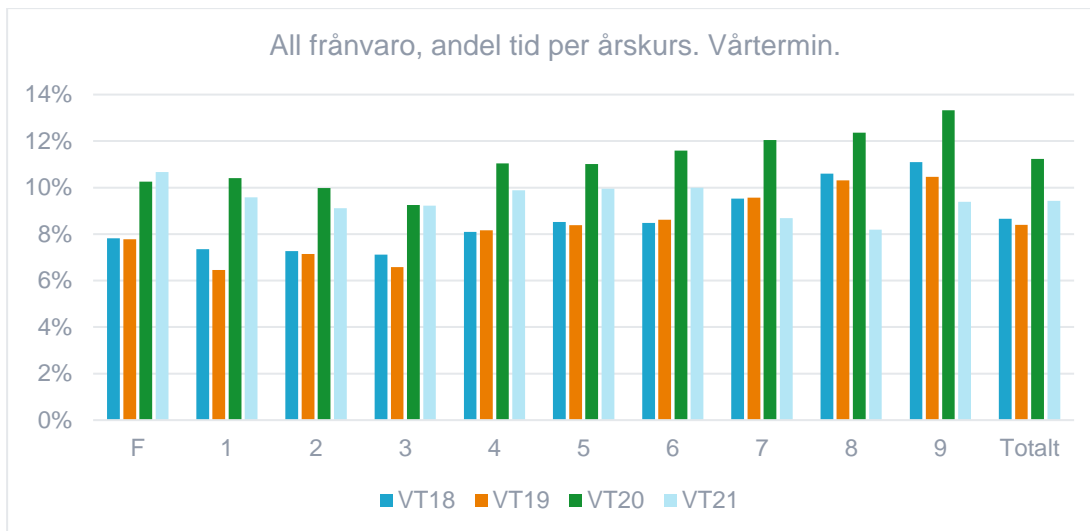
Frånvaron har under läsåret 2020/21 ökat i samtliga årskurser i jämförelse med tidigare läsår med undantag för årskurs 8 och 9 där frånvaron sjunkit något. Den ogiltiga frånvaron av all tid är stabil gentemot föregående läsår.



Generellt sett ser det ut som att frånvaron ökar något under vårterminen i förhållande till höstterminen. Med anledning av Corona-pandemin är jämförelser av frånvaron mellan hösttermin och vårtermin i relation till tidigare läsår väsentlig då pandemin haft en tydlig påverkan på närvaron i skolan.

För läsåret 2017/18 och 2018/19 var frånvaron i snitt 1,5 procentenheter högre under vårterminen. För läsåret 2019/20 så ökade frånvaron under vårterminen med 4,2 procentenheter jämfört med höstterminen. För läsåret 2020/2021 ser man istället att frånvaron är högre under höstterminen för att sedan minska något under vårterminen. Här syns även en tydlig skillnad mellan årskurserna. Frånvaron för eleverna i årskurs F-6 har ökat med knappt 1 procentenhet medans frånvaron för elever i årskurs 7-9 så har minskat med i snitt 2,4 procentenheter vid jämförelse mellan höstterminen och vårterminen.





Rektorsenkät: Närvaro

Då arbetet med närvaro identifierats som ett utvecklingsområde så har frågor om rutiner och arbetet med att främja närvaro ställts i en rektorsenkät för att få en bild av hur rektorer upplever att de gemensamma rutinerna fungerar.

Av de 15 rektorer som svarat på enkäten uppger 93 % att kommunens rutin för ökad skolnärvaro är väl känd och används på skolorna. Majoriteten av rektorer anger också att rutinen är ändamålsenlig. 87 % anger att vårdnadshavare får information samma dag som en elev är frånvarande. Majoriteten av rektorer anger att det är tydligt när en anmälan om att en utredning av frånvaro ska göras till huvudmannen. Samtidigt är det endast 27 % som uppger att de alltid anmäler till huvudman när en utredning om frånvaro har inletts.

7. Särskilt stöd

Skolans uppdrag

Skolans uppdrag är alltid att anpassa den pedagogiska verksamheten efter varje elevs behov samt att skapa förutsättningar för fortsatt lärande. Alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, det som ibland kallas för ”det kompensatoriska uppdraget”.

Utbildningen ska vara individualiserad, vilket betyder att den kan behöva utformas på olika sätt beroende på barnens eller elevernas individuella förutsättningar och behov. Därför ska skolan använda sig av **stöd, stimulans** och det som kallas för **extra anpassning** och **särskilt stöd** för att möta alla elevers behov.

Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges **stöd** som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.⁷ Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges **ledning och stimulans** för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.⁸ Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller de kravnivåer som gäller om eleven läser ämnesområden, trots att eleven har fått stöd i form av extra anpassningar, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behov av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. I kommunens stödsystem för dokumentation ska information om utredningar och beslut om åtgärdsprogram dokumenteras.

Särskilt stöd i Varbergs kommunala grundskola

Dokumentation över särskilt stöd följdes för första gången upp av huvudmannen föregående läsår. Under höstterminen 2020 fanns 6 % aktiva åtgärdsprogram, under vårterminen 2021 fanns 7 % och under höstterminen 2021 finns 6 % aktiva åtgärdsprogram. Statistisk analys visar att det finns tydliga variationer mellan skolor och att andelen elever med aktiva åtgärdsprogram inte tydligt korrelerar med andel elever som inte uppnår kunskapskraven på skolorna. Detta indikerar att det kan finnas olikheter i hur skolorna arbetar med att tillgodose elevernas stödbehov.

En del av det särskilda stödet i Varberg innebär att eleven får stöd genom ett så kallat flexteam.⁹ Övergripande elevhälsan har tillsammans med rektorer kartlagt antalet elever i flexteam, vilket motsvarar ca 2 % eller 150 elever i årskurs F-9. Cirka

⁷ Barnens och elevernas lärande och personliga utveckling 3 kap. 2 § skollagen

⁸ Proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap valfrihet och trygghet, s. 662 & proposition 2013/14: 148 Vissa skollagsfrågor, s. 27–29.

⁹ De allra flesta skolor har flexteam som består av pedagoger med fördjupad kompetens inom autismspektrumtillstånd (AST) och andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).

hälften av dessa elever får sin undervisning helt eller i huvudsak i flexteamet. Motsvarande uppföljning för tidigare år är inte genomförd på samma sätt och jämförelser är därför inte rättvisande, men rektorer beskriver att antalet och andelen elever i flexteam har ökat. Några skolor har knutit flexteamskompetensen till klasserna och inte i en särskild organisation. Dessa skolor uppger att de har noll elever i flexteamen, men kan givetvis ha elever med motsvarande behov och med liknande stödinsatser. Det är därför svårt att ha antal elever i flexteam som en fullständig indikator på utvecklingen av elevernas stödbehov.

Nationella och regionala trender

Skolverket har kartlagt särskilt stöd i grundskolan. 5,8 % av eleverna har ett åtgärdsprogram, totalt sett får 1,3 % av eleverna i grundskolan stöd i särskild undervisningsgrupp och cirka 2 % har anpassad studiegång. Det finns en betydande skillnad mellan pojkar och flickor då åtgärdsprogram totalt sett och de olika typerna av stöd är vanligare bland pojkar än flickor.¹⁰

Skolverket redovisar inte statistiken på kommunnivå, och de Varbergssiffror som finns i kommunens egna system behöver inte vara helt jämförbara med Skolverkets siffror. Det är därför svårt att göra helt rättvisa jämförelser.

Flertalet rapporter de senaste åren visat på att den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar ökar. Nationella undersökningar visar att elever har återkommande psykiska och somatiska besvär, såsom känner sig irriterade eller på dåligt humör, har svårt att sova, har huvudvärk eller ont i magen. Andelen 13- och 15-åringar med minst två psykiska eller somatiska besvär mer än en gång i veckan är omkring dubbelt så stor i dag jämfört med 1980-talets mitt. Bland 11-åringar har andelen varierat, men undersökningen 2017/18 visade de högsta nivåerna sedan studien började 1985/86. Trivseln i skolan har minskat, medan en större andel uppger att de ofta eller väldigt ofta har för mycket skolarbete. Den självrapporterade skolstressen har ökat hos främst flickorna.¹¹ Psykiska sjukdomar och syndrom står för en betydande del av sjukdomsburden bland barn och unga i Sverige.¹²

Gällande diagnosticerad psykisk ohälsa hos barn och unga har cirka 10 % av svenska barn och ungdomar en psykiatrisk diagnos. De vanligaste psykiatriska tillstånden är ADHD och depression, som förekommer hos mellan 5–8 % bland barnen, men ångesttillstånd är också vanligt förekommande.¹³

Mellan åren 2017 och 2020 ökade antalet pågående patienter inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP) med 13 % i riket och antalet årliga besök till BUP ökade med 11 %. Under 2020 var 6,1 % av alla barn 0–17 år i kontakt med BUP, det är en

¹⁰ Skolverket (2021). *Särskilt stöd i grundskolan läsåret 2020/21*. Sid. 1

¹¹ Folkhälsomyndigheten (2018). *Skolbarns hälsobarn i Sverige 2017/18*. Sid. 6–7

¹² Folkhälsomyndigheten (2018). *Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?* Sid. 21

¹³ SOU 2018:90. *För att börja med något nytt måste man sluta med något gammalt – Förslag för en långsiktigt hållbar styrning*. Sid. 44

ökning från 5,7 % 2017 och en förhållandevis hög andel i en internationell jämförelse. Det visar Sveriges kommuner och regioners (SKR) årliga rapport *Psykiatri i siffror*.¹⁴ I rapporten beskrivs att Halland är bland de kommuner som har flest unika besökare per 10 000 invånare på BUP, och att Halland har ett stort flöde av patienter med misstänkt ADHD. Det beskrivs att skolorna i Halland ger relevant information till berörda läkare inför barnets besök hos BUP. Andelen besök för just ADHD i Halland i öppenvården är 38 %, att jämföra med rikets 28 %.¹⁵

¹⁴ www.skr.se Besöken till BUP fortsätter öka. Hämtad 2021-09-28. Sveriges kommuner och regioner.

¹⁵ Uppdrag psykisk hälsa (2021). *Psykiatri i siffror. Barn- och ungdomspsykiatri - Kartläggning 2020*. Sid 21 och 114.

8. Elevernas skolsituation – enkätuppföljning

Avsnittet utgår från hälsoenkät, rektorsenkät och skolenkäten. Enkäterna undersöker upplevelsen hos elever, vårdnadshavare, pedagogisk personal och rektorer i olika frågor och områden.

I Skolenkäten har Varbergs kommunala skolor värden nära genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter i riket. Värdena är samma eller med något lägre resultat på nästan samtliga frågeområden för elever, pedagogisk personal och vårdnadshavare i Varbergs grundskola. I Skolenkäten framgår att vårdnadshavare i förskoleklass i Varberg är något mer positiva än övriga riket.

Enligt hälsoenkäten är elevernas upplevelse av trygghet, trivsel och mående stabilt över tid. Resultaten sjunker desto äldre eleverna blir, och framförallt flickor i årskurs 8 har en mindre positiv upplevelse.

8.1. Trygghet och trivsel

Enligt enkätresultaten från hälsoenkäten 2020/21 trivs yngre elever bättre i skolan än äldre elever. Att nära 20 % av eleverna i årskurs 8 varken trivs mycket bra eller bra är noterbart, även om en tydlig förbättring syns gentemot föregående läsår. Det finns en tydlig skillnad mellan pojkarnas och flickornas trivsel i årskurs 8. 77 % av flickorna trivs mycket bra eller bra, detta är en förbättring gentemot föregående läsår. Pojkar har cirka 6 procentenheters lägre andel positiva svar gentemot flickor i både årskurs F/1 och 4.

Trivsel. Andel elever som uppger att de trivs i skolan mycket bra eller bra	2019/20	2020/21
F-klass/ årskurs 1	93%	94%
Årskurs 4	89%	89%
Årskurs 8	78%	83%

Elevernas upplevelse av trygghet i skolan är på en hög och över tid stabil nivå i alla årskurser, med liknande skillnader mellan flickor och pojkar som för trivseln.

Trygghet. Andel elever som uppger att de alltid eller ofta känner sig trygga i skolan	2018/19	2019/20	2020/21
F-klass/ årskurs 1		93%	91%
Årskurs 4	91%	92%	91%
Årskurs 8	87%	91%	91%

8.2. Mående

Elevernas mående är enligt hälsoenkäten på en stabil nivå över tid. Årskurs 8 eleverna har lägre resultat och stora skillnader mellan pojkar och flickor. 72 % av flickorna uppger att de mår bra eller mycket bra i jämförelse med pojkarnas 93 %. Det är en försämring med 4 procentenheter för flickorna och en ökning med 3 procentenheter för pojkarna gentemot föregående läsår.

Flickorna uppger att de känner sig ledsna och nedstämda samt irriterade och på dåligt humör i högre utsträckning än pojkarna i årskurs 8. Genusskillnader är inte tydliga i de andra årskurserna.

Mående	2018/19	2019/20	2020/21
Andel elever som uppgett att de mår bra eller mycket bra			
F-klass/ årskurs 1		97%	98%
Årskurs 4	93%	93%	93%
Årskurs 8	80%	83%	83%

Sinnesstämning	2019/20	2020/21
Andel elever som uppgett att de senaste månaderna aldrig eller sällan känt sig; ledsen eller nedstämd - orolig eller rädd - irriterad eller på dåligt humör		
F-klass/ årskurs 1	73%	75%
Årskurs 4	72%	76%
Årskurs 8	63%	62%

8.3. Fysisk aktivitet

Skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen. Uppföljning av arbetet har genomförts via rektorsenkät. Av de 20 rektorer som svarat på frågor om daglig fysisk aktivitet uppger 35 % att det finns gemensamma mål eller riktlinjer för daglig fysisk aktivitet på skolan. 80 % av rektorerna uppger att skolan arbetar medvetet med daglig fysisk aktivitet. Vidare uppger 60 % att de har förutsättningar för att arbeta med fysisk aktivitet och 75 % anger att de behöver stöd för att utveckla arbetet med fysisk aktivitet under skoldagen. Rektorer beskriver en utmaning i att organisera för pulshöjande aktiviteter då en viktig förutsättning är att det finns både tid och resurser för att planera och genomföra dessa.

Majoriteten av skolorna arbetar med aktiva lektioner och planerade fysiska aktiviteter för att få in daglig fysisk aktivitet. Av de som angett att de gör andra typer av fysiska aktiviteter än de som anges nedan så har man bland annat svarat att man har brainbreaks, pausgymna under lektioner, aktiva rastaktiviteter och utomhuspedagogik.

Fysisk aktivitet under skoldagen är som högst i de lägre åldrarna och minskar efter varje stadie. För högstadiet lyft resurser som en bristande förutsättning för att få till pulshöjande aktiviteter. Lärarnas tid utöver den tiden som läggs på planering och genomförande av undervisningen beskrivs vara begränsad och går till stor del till de elever som behöver stöd.

8.4. Stress i skolarbetet

Elevsvar från hälsoenkäten tyder på att skolan upplevs mer stressande av äldre än yngre elever. I årskurs 4 upplever pojkarna högst stress medan det i årskurs 8 är flickorna som upplever den högre stressen. Anmärkningsvärt är att 40 % av flickorna i årskurs 8 alltid eller ofta känner sig stressade över skolarbetet.

Stress	2018/19	2019/20	2020/21
Andel elever som uppgett att de alltid eller ofta känner sig stressade över skolarbetet			
Årskurs 4	9%	10%	9%
Årskurs 8	29%	28%	29%

8.5. Ordningsregler

I Skolenkäten instämmer eleverna i årskurs 5 i stort i samma utsträckning som i riket på påståenden om hur arbetet med ordningsregler fungerar, i årskurs 9 instämmer eleverna i Varberg i lägre utsträckning. Flickorna är något mer kritiska än pojkarna i båda årskurserna, och resultaten har sjunkit något sedan förra svarsperioden, höstterminen 2018, i båda årskurserna.

Ordningsregler	Elever i åk 5	Elever i åk 9
Andel positiva. (Stämmer helt och hållet + Stämmer ganska bra)		
I min skola följer eleverna de ordningsregler som finns	52 %	39 %
I min skola är vi elever med och bestämmer vilka ordningsregler vi ska ha	Ingår ej i enkät	27 %
Mina lärare ser till att ordningsreglerna på skolan följs	88 %	64 %

Personal i grundskola instämmer i stort i samma utsträckning som i riket på påståenden om hur arbetet med ordningsregler fungerar. Resultatet har ökat något sedan förra svarsperioden, vårterminen 2016 (under höstterminen 2018 svarade för liten andel personal på enkäten för att Skolinspektionen skulle publicera resultatet).

Ordningsregler Andel positiva. (Stämmer helt och hållet + Stämmer ganska bra)	Personal grundskola
Skolans personal uppträder enligt när det gäller att upprätthålla skolans ordningsregler	92 %
Jag är förtrogen med de upprättade ordningsreglerna i den här skolan	95 %
Eleverna följer skolans ordningsregler	92 %

Uppföljning av ordningsregler visar att eleverna är mer kritiska än personal till hur arbetet fungerar. Eleverna i årskurs 9 har fått svara på frågan om elevernas delaktighet i framtagandet av ordningsregler, färre än var tredje respondent anser att eleverna varit delaktiga. Skollagen (2010:800) fastställer att ordningsreglerna ska utarbetas under medverkan av eleverna.

I årets rektorsenkät har frågor kring ordningsregler ställts för att få en bild av rektorernas upplevelse och syn på framtagandet och efterlevnaden. Av de 15 rektorer som svarat uppger 40 % att de instämmer helt i att eleverna medverkar vid framtagandet av ordningsreglerna. 53 % uppger att de instämmer till stor del och 7 % instämmer till viss del.

8.6. Studiero

I Skolenkäten instämmer eleverna i årskurs 5 och 9 i stort i samma utsträckning som i riket på påståenden om hur arbetet studieron är. Flickorna och pojkarna i årskurs 5 svarar likadant. Flickorna i årskurs 9 är något mer kritiska än pojkarna. Resultaten har minskat något sedan förra svarsperioden, höstterminen 2018, i årskurs 5 men ökat något i årskurs 9.

Se tabell på nästa sida.

Studiero Andel positiva. (<i>Stämmer helt och hållet + Stämmer ganska bra</i>)	Elever i åk 5	Elever i åk 9
Jag har studiero på lektionerna	66 %	66 %
På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet (positiva svar redovisas = <i>Stämmer ganska dåligt + Stämmer inte alls</i>)	60 %	55 %
Mina lärare ser till att det är studiero på lektionerna	Ingår ej i enkät	70 %

Personal i grundskola instämmer i samma utsträckning som i riket på påståenden om hur studieron fungerar. Resultatet är detsamma sedan förra svarsperioden, vårterminen 2016 (under höstterminen 2018 svarade för liten andel personal på enkäten för att Skolinspektionen skulle publicera resultatet).

Studiero Andel positiva. (<i>Stämmer helt och hållet + Stämmer ganska bra</i>)	Personal grundskola
Det är en god studiemiljö på skolan	88 %
Att upprätthålla ordningen i klassrummet tar upp en stor del av min undervisningstid (positiva svar redovisas = <i>Stämmer ganska dåligt + Stämmer inte alls</i>)	66 %
Mina elever har studiero på lektionerna	93 %

Vårdnadshavare i grundskola instämmer i lägre utsträckning än i riket på påståenden om hur studieron fungerar. Resultatet är detsamma sedan förra svarsperioden, höstterminen 2018.

Studiero Andel positiva. (<i>Stämmer helt och hållet + Stämmer ganska bra</i>)	Vårdnadshavare grundskola
Jag upplever att mitt barn har studiero under lektionerna	63 %
Jag upplever att mitt barns klasslärare/mentor säger till dem som stör på lektionerna	64 %
Mitt barn uppger ofta att det är svårt att arbeta i klassrummet för att det är så hög ljudnivå (positiva svar redovisas = <i>Stämmer ganska dåligt + Stämmer inte alls</i>)	53 %

Uppföljning av ordningsregler visar att personal är mer positiva till hur studieron är än eleverna och vårdnadshavarna. Den tydligaste kontrasten är upplevelsen av elevernas studiero på lektionerna. Generellt anser cirka två tredjedelar av respondenterna att situationen är mer positiv än negativ.

För att få en bild av hur uppföljningen av studieron ser ut i verksamheterna har frågor kring uppföljning av studieron ställts till rektorerna i en rektorsenkät. Av de 15 rektorer som svarat uppger 60 % att de instämmer helt i att de följer upp elevernas och lärarnas upplevelse av studieron. 27 % uppger att de instämmer till stor del och 13 % instämmer till viss del.

8.7. Fritidshem

Skolenkäten följer upp vårdnadshavarnas upplevelse av fritidshemmets utbildning. Både vårdnadshavare i förskoleklass och grundskola är mindre nöjda än övriga riket på samtliga frågor. Samtidigt har alla frågor en positiv utveckling gentemot upplevelsen hos vårdnadshavare hösten 2018 när enkäten senast besvarades, med undantag för svaren från *Vårdnadshavare grundskola* på frågan *Jag hålls informerad om verksamheten på mitt barns fritidshem*.

Fritidshemmets utbildning Andel positiva (Stämmer helt och hållet + Stämmer ganska bra)	Vårdnadshavare förskoleklass	Vårdnadshavare grundskola
Lek och skapande får stort utrymme på mitt barns fritidshem	92 %	88 %
Det finns möjlighet till vila och avskildhet på mitt barns fritidshem	Ingår ej i enkät	35 %
Jag hålls informerad om verksamheten på mitt barns fritidshem	66 %	56 %
I fritidshemmet erbjuds aktiviteter som stimulerar mitt barns lärande	70 %	66 %

Elevernas trivsel på fritidshemmet är på en lägre nivå än i skolan enligt hälsoenkäten, den har ökat något över de senaste tre åren.

Trivsel. Andel elever som uppger att de trivs i skolan mycket bra eller bra	2018/19	2019/20	2020/21
F-klass/ årskurs 1	85%	88%	88%
Årskurs 4	70%	70%	73%

8.8. Skola och hem

Skolan och vårdnadshavare har ett gemensamt ansvar för elevernas skolgång och för att de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande. Genom Skolenkäten får kommunen och skolorna en övergripande bild över vårdnadshavarnas upplevelse av utbildningen.

En specifik fråga i Skolenkäten handlar om pedagogisk personal och vårdnadshavare upplever om skolan tagit reda på hur barnets skol- och livssituation är, vilket är en av många förutsättningar för samverkan mellan skola och hem. Skolenkäten ställer frågan inom området *Elevhälsa* och definierar inte vidare när eller hur detta kan ske. En tolkning är att skolan kan informera sig genom kontinuerliga samtal med vårdnadshavare, på utvecklingssamtal, elevhälsosamtal mellan elev och elevhälsa eller i andra mer riktade kontakter.

Enkätresultaten visar att såväl vårdnadshavare som pedagogisk personal har en mindre positiv upplevelse än riket. Det finns också en tydlig differens mellan vårdnadshavares och personalens upplevelse, där vårdnadshavare är mer kritiska.

Information skola och hem Andel positiva (<i>Stämmer helt och hållet + Stämmer ganska bra</i>)	Vårdnadshavare förskoleklass	Vårdnadshavare grundskola
Skolan har informerat sig om hur jag upplever mitt barns skol- och livssituation	67 %	58 %

Information skola och hem Andel positiva (<i>Stämmer helt och hållet + Stämmer ganska bra</i>)	Personal grundskola
Elevhälsogrupperna på den här skolan frågar eleverna om deras uppfattning om sin skol- och livssituation	80 %

9. Måluppfyllelse – omdömen, prov och betyg

Sedan tre läsår tillbaka möjliggör nytt stödsystem i kommunen att också följa omdömena som lärare ger elever på huvudmannanivå. I den här rapporten redovisas omdömena för årskurs 1 till 5, i årskurs 6–9 redovisas istället betygen. Då statistik av omdömen endast finns för de senaste tre läsåren bör variationer tolkas med försiktighet.

Omdömen kategoriseras enligt tre nivåer: ej godtagbara, godtagbara och mer än godtagbara kunskaper. I diagrammen nedan visas godtagbara kunskaper i ett diagram och mer än godtagbara kunskaper i ett efterföljande diagram. Viktigt att notera är att i diagrammen som visar godtagbara kunskaper *ingår* även andelen elever som har mer än godtagbara kunskaper.

Statistiken för modersmålsämnet och svenska som andraspråk baseras på färre antal elever, ett antal som också varierar från år till år. De tydliga variationerna i andelen elever som når olika omdömen mellan åren i dessa ämnen beror antagligen till stor del på detta.

En procentenhet motsvarar cirka 7–8 elever.

9.1. Måluppfyllelse i förskoleklass och fritidshemmet

I förskoleklass och fritidshemmet styrs undervisningen av läroplanens syfte och centrala innehåll. Varje enhet ska ha ett systematiskt kvalitetsarbete för att analysera och utveckla undervisningen, resultat för sammanställning på huvudmannanivå sammanställs inte nationellt eller i kommunen.

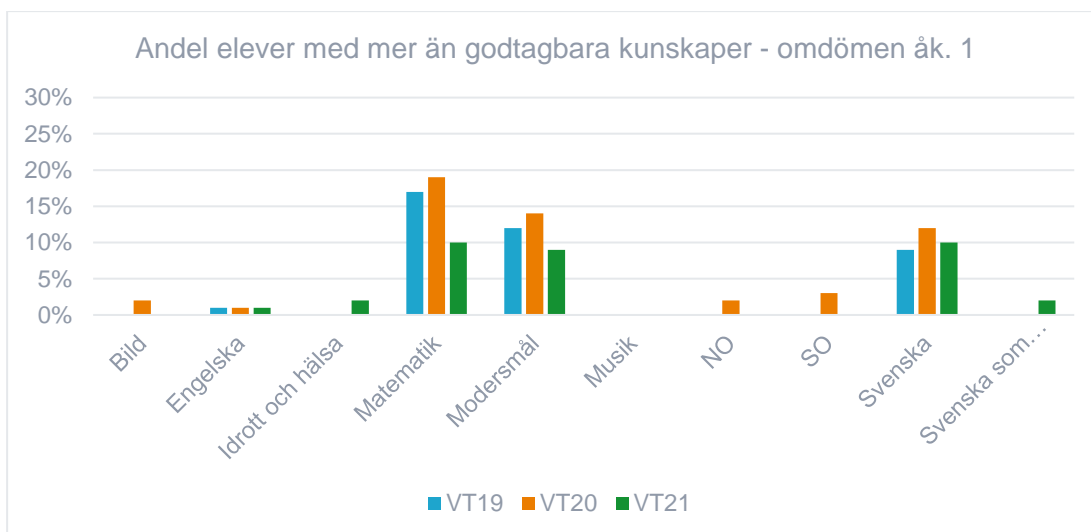
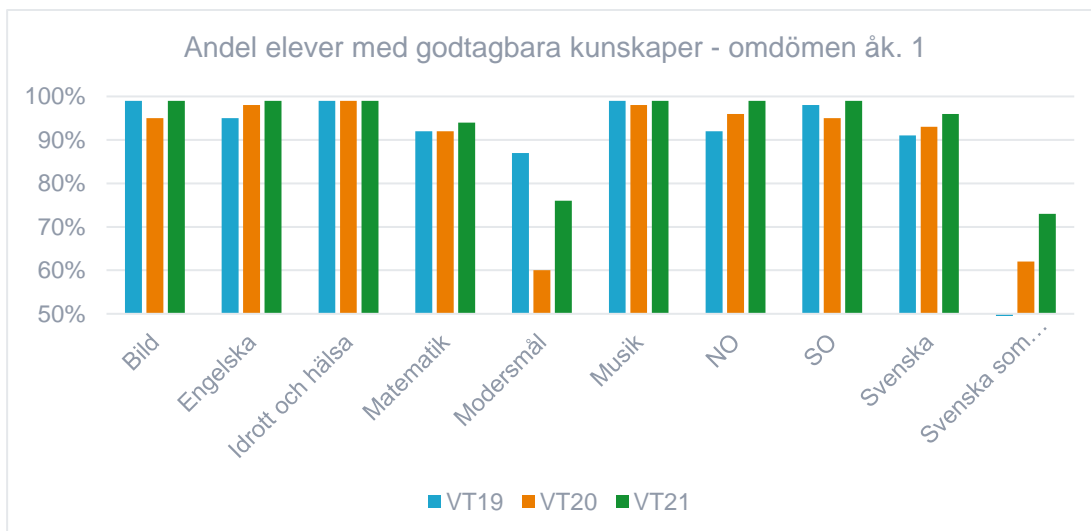
I processen *Undervisning och ledarskap* i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete analyseras hur skolutvecklingsarbetet fortgår och hur det bidrar till utveckling av undervisningen.

9.2. Årskurs 1–3, måluppfyllelse

I årskurserna 1–3 har eleverna utifrån grundskolans timplan flest undervisningstimmar i ämnena matematik, svenska eller svenska som andraspråk. Spridning i omdömena är därför mer vanligt i dessa ämnen då lärare haft mer tid att undervisa, och tid att få information om elevernas förmågor och kunskaper. I uppföljningen av måluppfyllelsen i årskurs 1–3 är matematik och svenska därför främst i fokus.

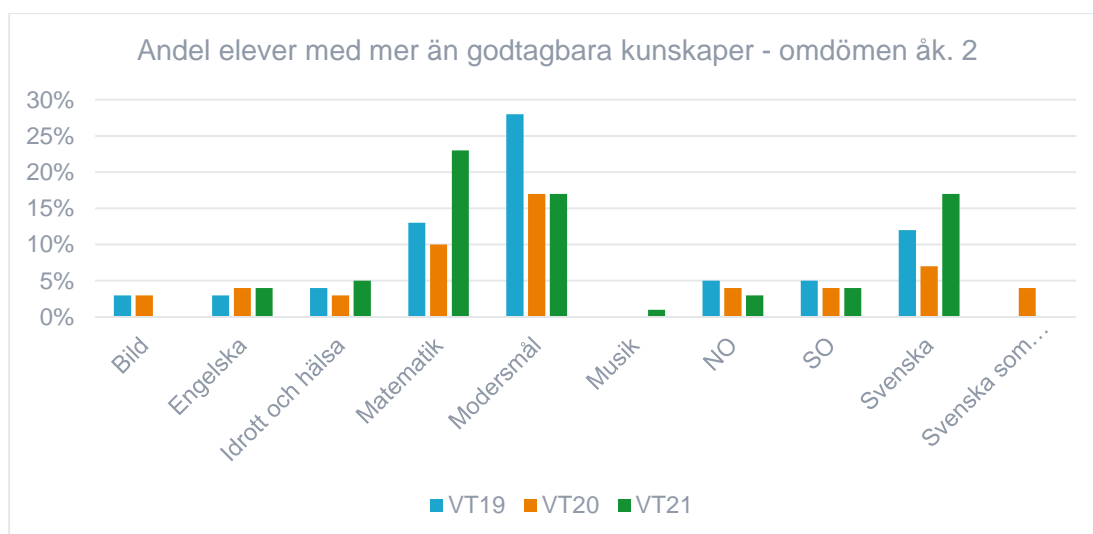
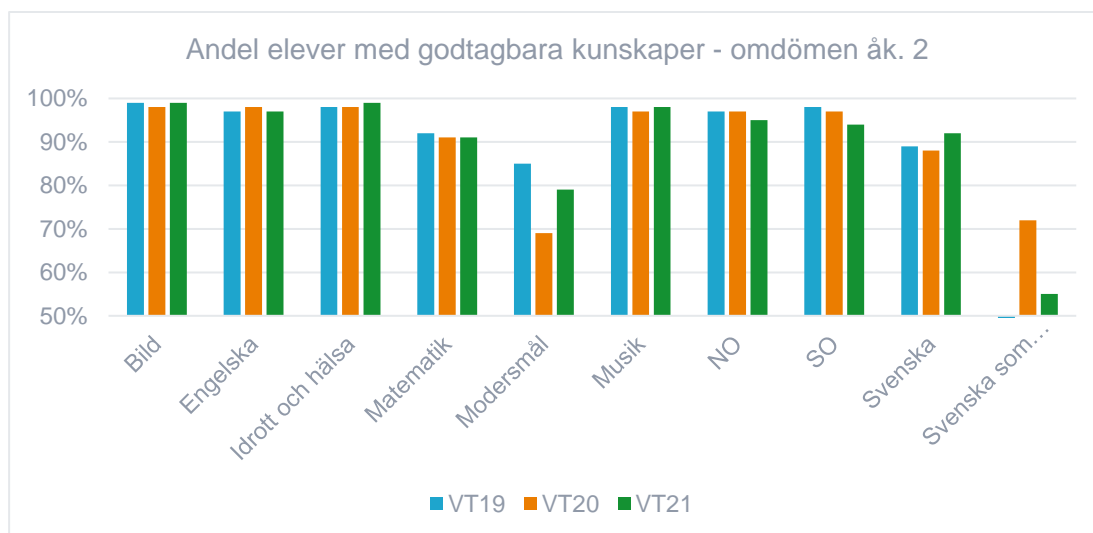
Omdömen årskurs 1

I statistiken framgår att andelen elever som har godtagbara kunskaper för senaste läsåret är på högre nivåer än tidigare år, andelen elever som har mer än godtagbara kunskaper har minskat i de flesta ämnen. I svenska och matematik är det cirka 95 % av eleverna som når kravnivån, vilket är ett högt resultat gentemot tidigare år och övriga årskurser.



Omdömen årskurs 2

I statistiken framgår att andelen elever som har godtagbara och mer än godtagbara kunskaper varierar mellan ämnena. I svenska och matematik är det cirka 91 % av eleverna som når kravnivån och över 15 % har mer än godtagbara kunskaper, vilket är på höga nivåer gentemot tidigare år.



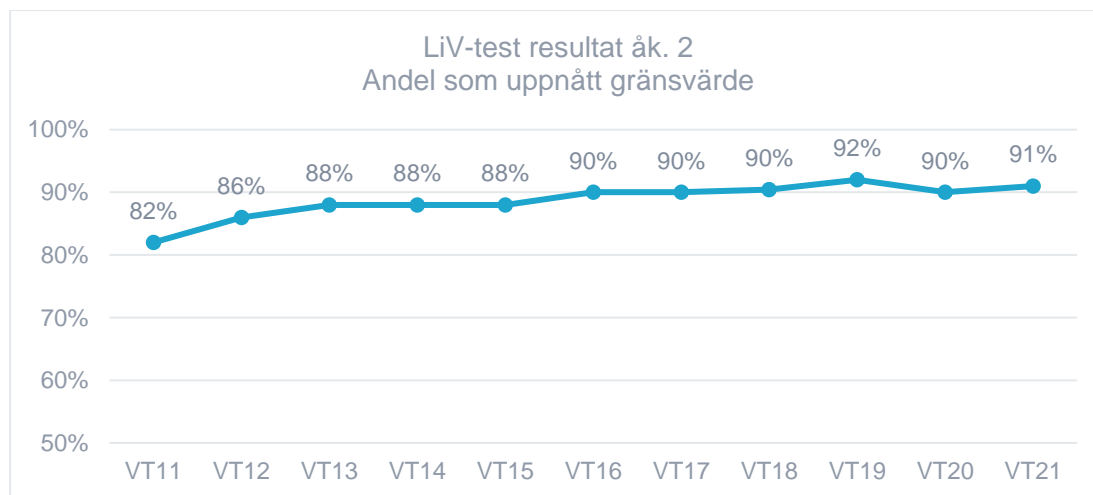
Läsning i Varberg

Läsutveckling i Varberg, LiV, är ett långsiktigt arbete som syftar till att alla elever i årskurs 2 ska ges förutsättningar att utveckla en god läsförmåga. Elevernas läsutveckling följs kontinuerligt genom lässcreeningar¹⁶ i oktober och maj.

Det kommunala genomsnittet visar en stabil och hög nivå av elevernas läsförmåga sedan LiV påbörjades. ”Eleverna i årskurs 2 har förbättrat sin läsförmåga på det lästest som genomförs inom ramen för LiV. Vid den första mätningen i oktober 2010 var det 70 % av eleverna i åk 2 som nådde ett förväntat flyt i läsningen. Efter insatser kopplade till LiV, var motsvarande resultat 82 % vid mätningen i maj 2011. I oktober 2020 var det 86 % av eleverna som nådde förväntat flyt i läsningen medan resultatet var 91 % vid mätningen i maj 2021.”¹⁷

Resultaten de tre senaste åren följer i sin trend omdömena i svenska för årskurs 2, med högre resultat 2019 och 2021 än 2020. Noterbart är att det något lägre LiV-resultatet för årskurs-2 eleverna 2020, och de lägre omdömena i svenska samma läsår, har vänt genom en positiv utveckling i omdömena för samma elever i årskurs 3 2021 gentemot tidigare årskurs 3 elever. Det indikerar att eleverna haft en bra progression i just svenska.

Uppföljning av enskilda skolors resultat visar att några skolor år efter år har höga läsresultat på LiV-screeningen medan andra skolor har lägre läsresultat över tid. För att förbättra likvärdigheten i kommunen riktas stöd från förvaltningsövergripande språk-, läs- och skrivutvecklare direkt till enskilda skolor, ett stöd som är utöver vad som ges inom ramen för det ordinarie LiV-arbetet.¹⁸



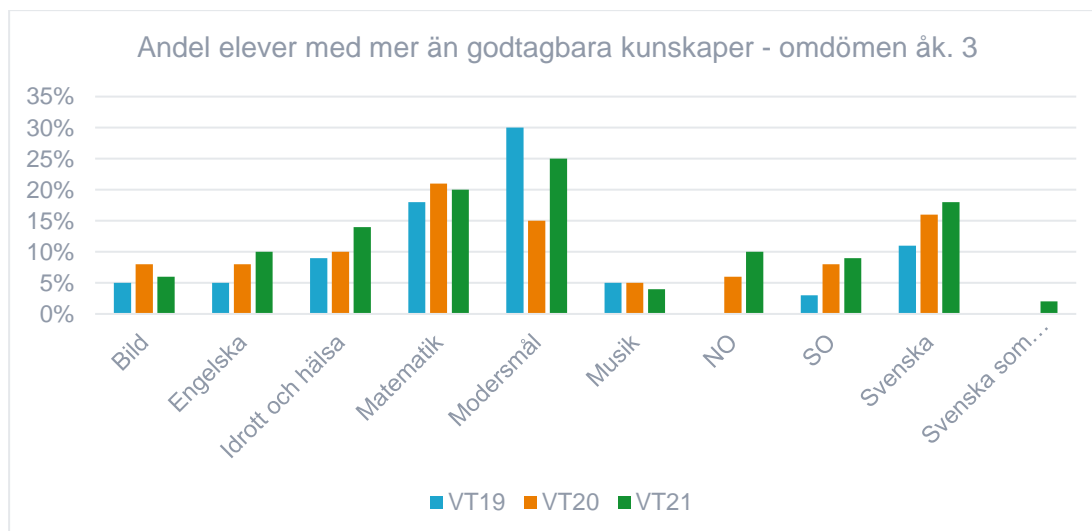
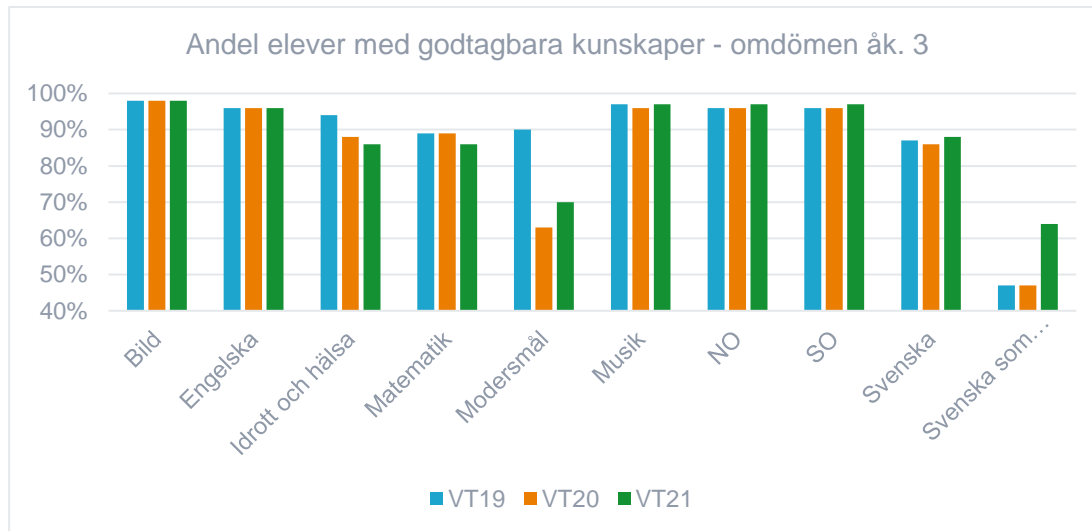
¹⁶ Lässcreeningen mäter elevers avkodningsförmåga, som är en grundläggande förutsättning för att uppnå flyt i läsningen. Det går till så att eleven läser så många ord som möjligt från en lista med ord. Antalet korrekt lästa ord på en minut räknas samman och jämförs med en normerad skala. För varje termin förväntas eleverna läsa fler och fler ord.

¹⁷ Förskole- och grundskoleförvaltningen (2021). *Läsutveckling i Varberg – LiV. Nulägesanalys läsåret 20/21*. Sid. 5

¹⁸ Förskole- och grundskoleförvaltningen (2021). *Läsutveckling i Varberg – LiV. Nulägesanalys läsåret 20/21*.

Omdömen årskurs 3

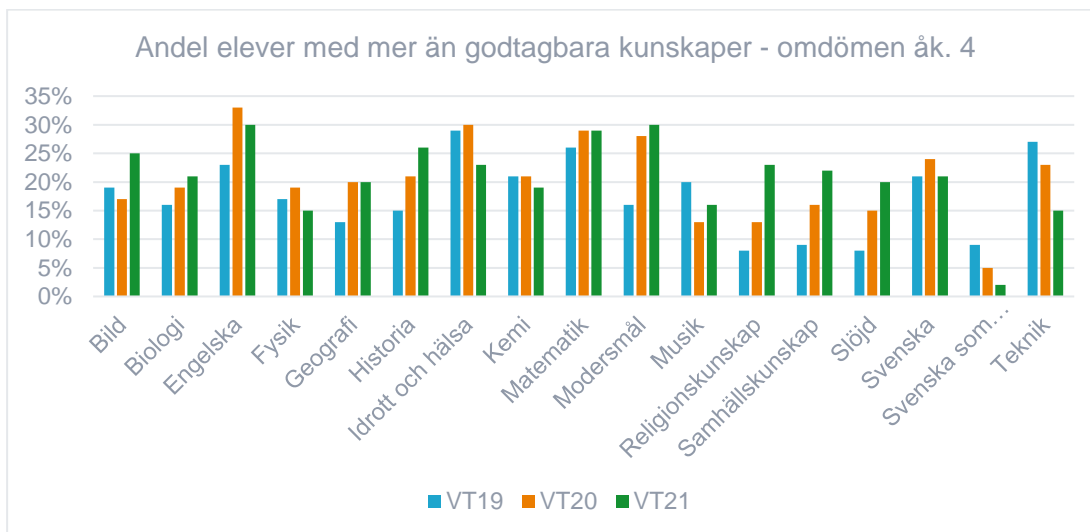
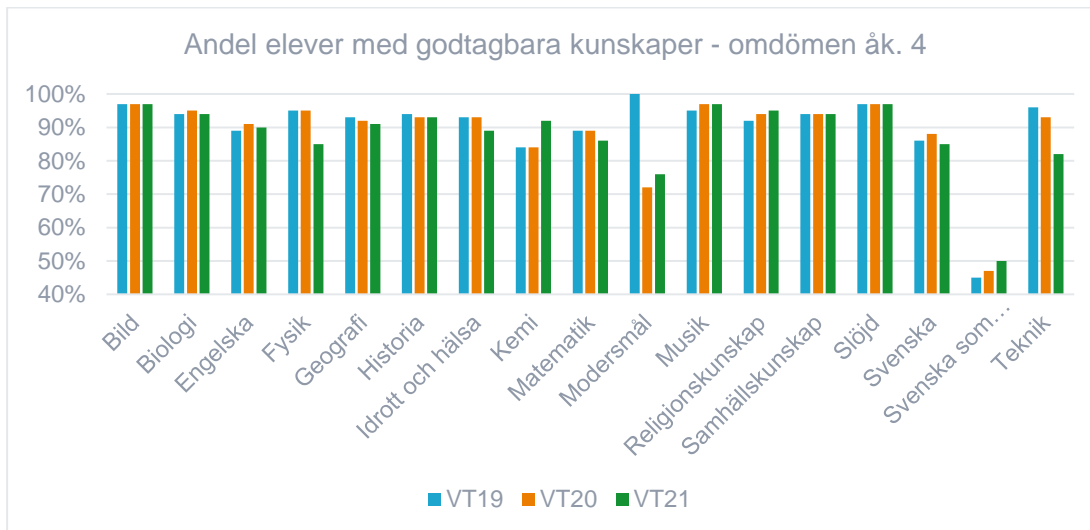
I statistiken framgår att andelen elever som har godtagbara och mer än godtagbara kunskaper ökar i de flesta ämnen. I svenska och matematik är det cirka 87 % av eleverna som når kravnivån. Matematiken har något lägre måluppfyllelse och svenskan något högre måluppfyllelse än tidigare år. Gentemot årskurs 1 och 2 är andelen elever som har uppnått kravnivån i idrott och hälsa betydligt lägre och har också en minskande trend.



9.3. Årskurs 4–6, måluppfyllelse

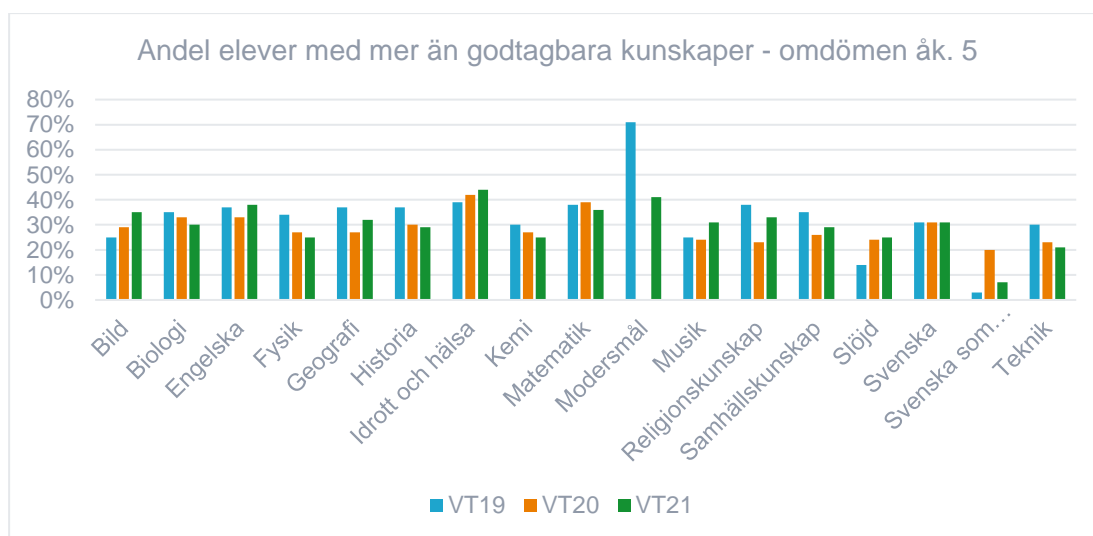
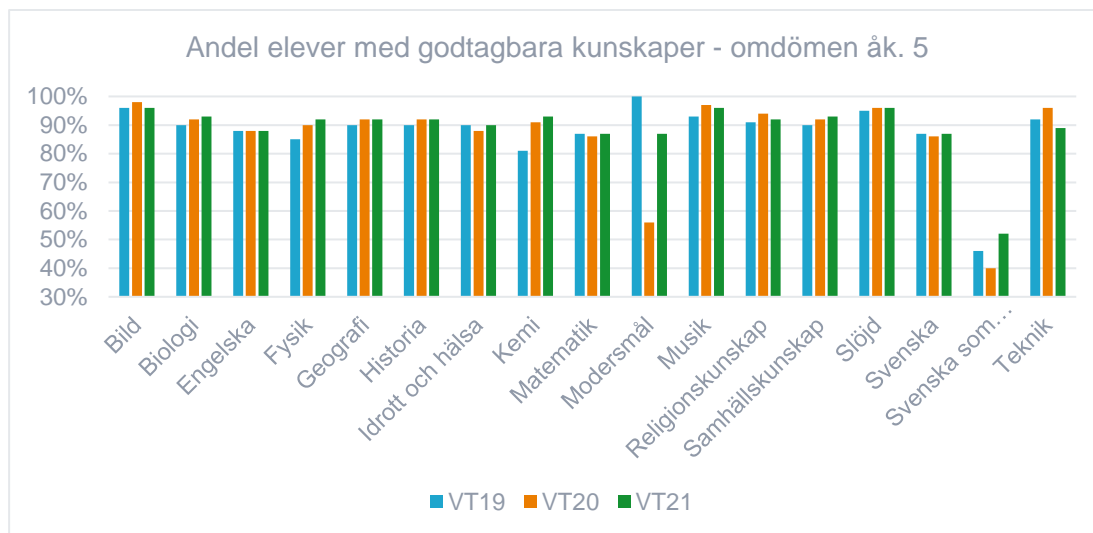
Omdömen årskurs 4

I statistiken framgår att andelen elever som har godtagbara och mer än godtagbara kunskaper varierar i sin trend mellan olika ämnen. Kemi, matematik, modersmål, svenska, svenska som andraspråk och avviker med fler än 10 % av eleverna som inte når kravnivån. Det är fler ämnen än föregående år.



Omdömen årskurs 5

I statistiken framgår att andelen elever som har godtagbara och mer än godtagbara kunskaper varierar i sin trend mellan olika ämnen. Engelska, matematik, modersmål, svenska, svenska som andraspråk och teknik avviker med fler än 10 % av eleverna som inte når kravnivån. En procentenhet motsvarar cirka 7–8 elever.



Terminsbetyg årskurs 6

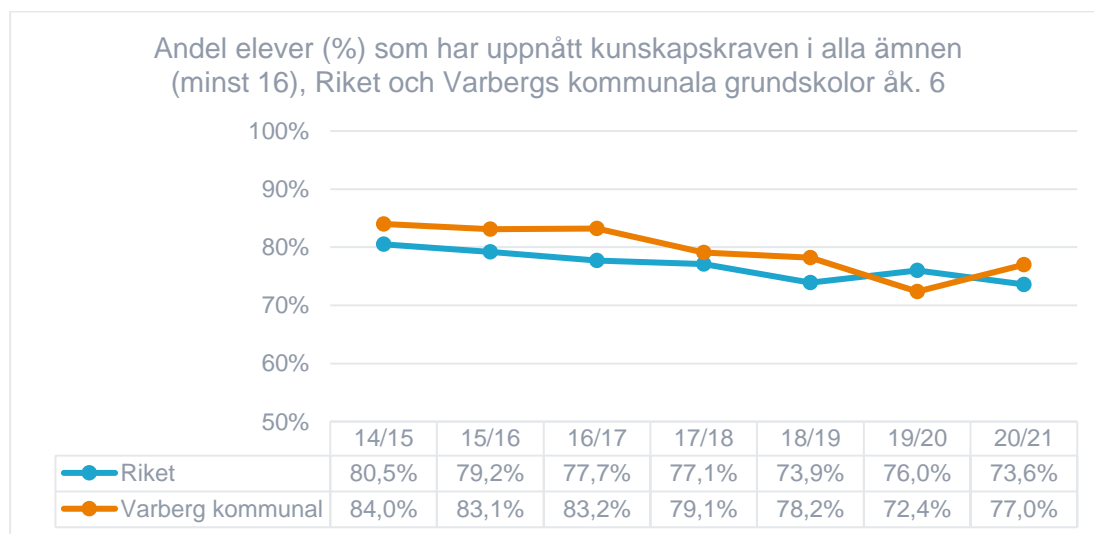
I årskurs 6 får eleverna betyg för första gången. I kommunens beslutsstödsystem finns statistik på elevernas måluppfyllelse flera år bakåt i tiden på huvudmanna- och skolnivå.

Totalt uppnår 77,0 % av eleverna i Varbergs kommunala grundskola godkända betyg (A-E). I riket är motsvarande 73,6 % enligt preliminär statistik från Skolverket.¹⁹

Andel elever som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 6 (minst 16)²⁰ sjönk under perioden 2014/15 till 2018/19 i Varberg såväl som i riket. Varberg avvek från det trendbrott som skedde i riket 2019/20. Läsåret 2020/21 har trendbrottet skett även i Varberg och måluppfyllelsen är nästan fem procentenheter högre än det föregående läsåret. Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 6 i kommunen har också ökat. På riksnivå publiceras inte det genomsnittliga meritvärdet.

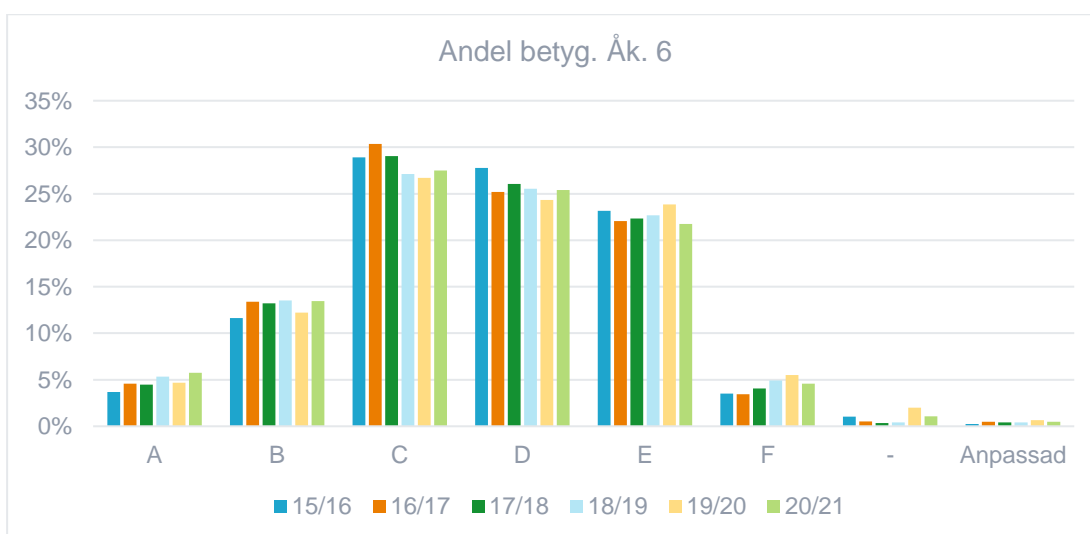
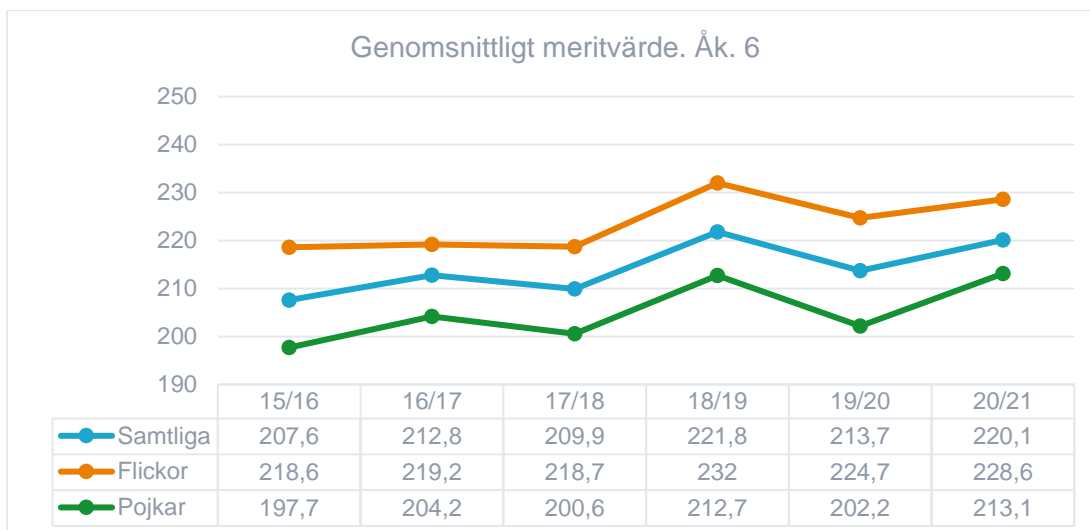
Flickor har i genomsnitt lite högre betyg än pojkar och betygsutvecklingen är positiv för både flickor och pojkar. Pojkarnas meritvärde ökar lite mer än flickornas och är på en något högre nivå än tidigare år.

Andelen A-, B-, C- och D-betyg är på en högre nivå gentemot föregående läsåret och andelen medan E- och F-betyg har sjunkit. Andelen streck och anpassad studiegång sjunker jämfört med föregående läsårets höga nivåer.



¹⁹ Skolverket (2021). *Preliminär betygsstatistik våren 2021. En jämförelse av betygen 2019 och 2020.*

²⁰ På grund av att eleverna läser olika ämnen och olika antal ämnen under årskurs 6 är statistiken, enligt Skolverket, inte direkt jämförbar mellan riket och kommun, kommuner eller skolenheter.



9.4. Årskurs 7–8, måluppfyllelse

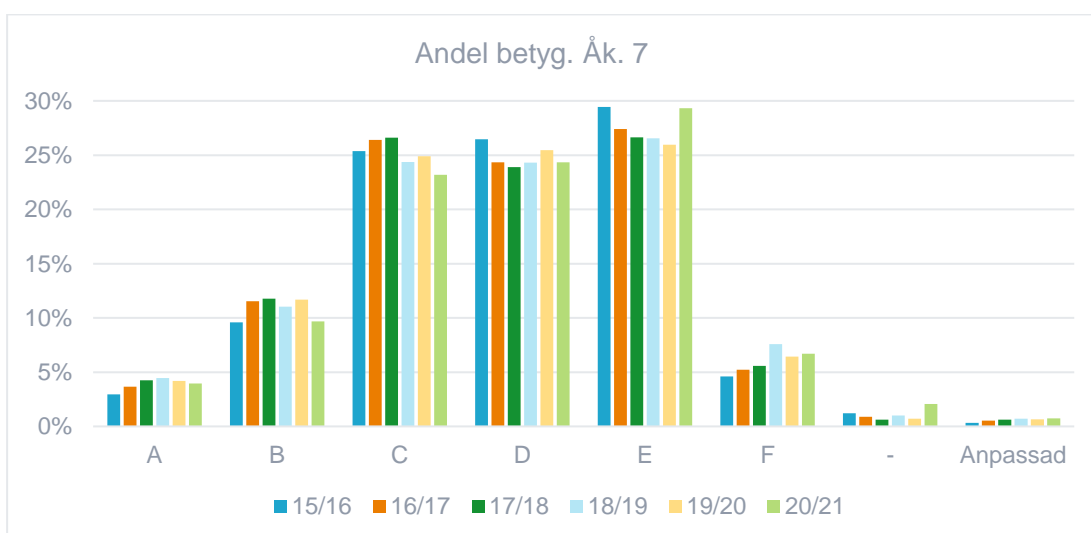
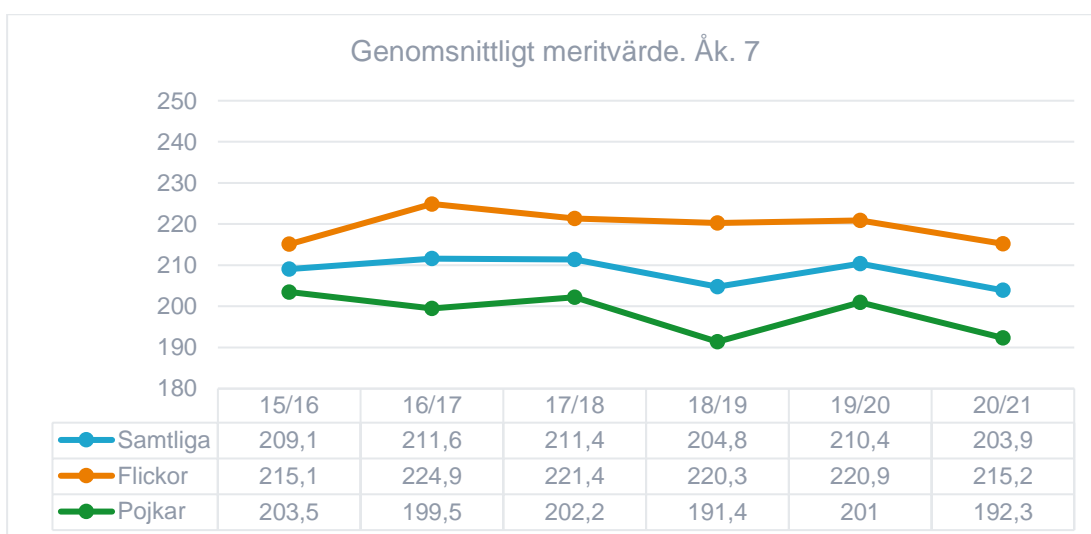
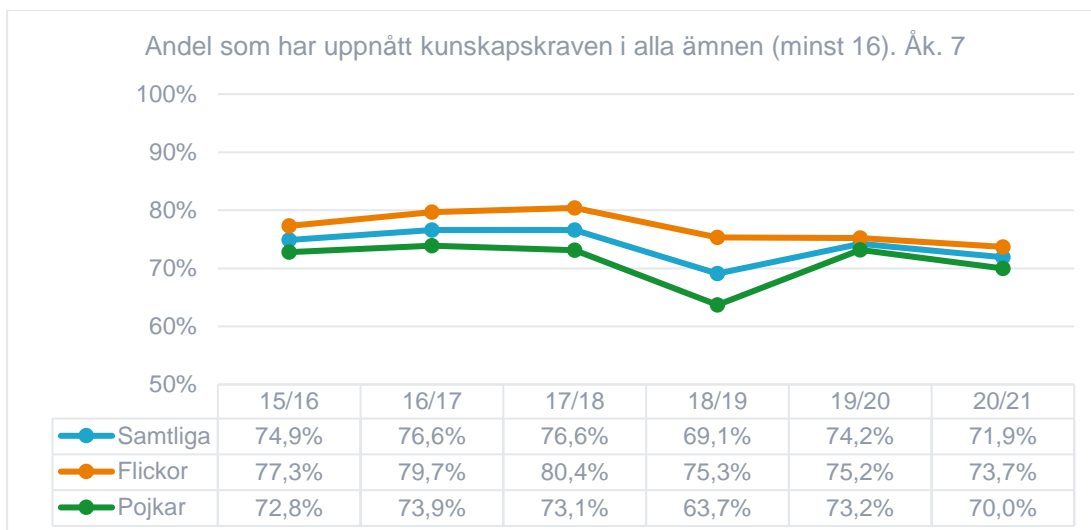
Terminsbetyg årskurs 7

I årskurs 7 är det totalt 71,9 % av eleverna som uppnått godkända betyg (A-E) i samtliga lästa ämnen vilket är en lägre andel jämfört med förra året och med genomsnittet de senaste fem läsåren.

Det genomsnittliga meritvärdet sjunker och är lägre än de fem senaste läsåren.

En högre andel flickor uppnår fortsatt kunskapskraven i alla ämnen i en högre grad än pojkar och har även högre meritvärden. Skillnaden mellan könen ökar något jämfört med läsåret innan.

Andelen A-, B-, C och D-betyg har sjunkit jämfört med föregående läsår medan andelen E- och F-betyg har ökat. Andelen streck och anpassad studiegång har ökat.



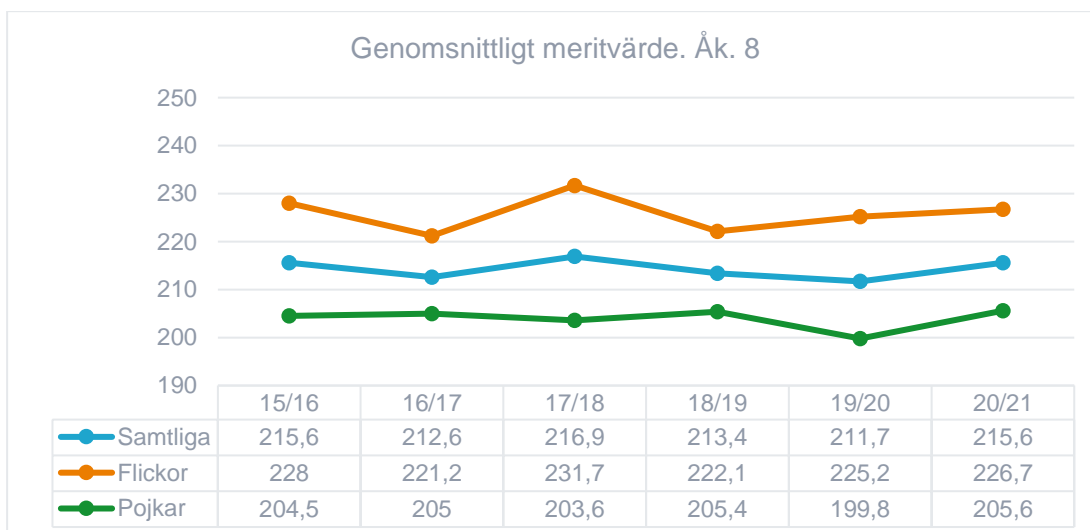
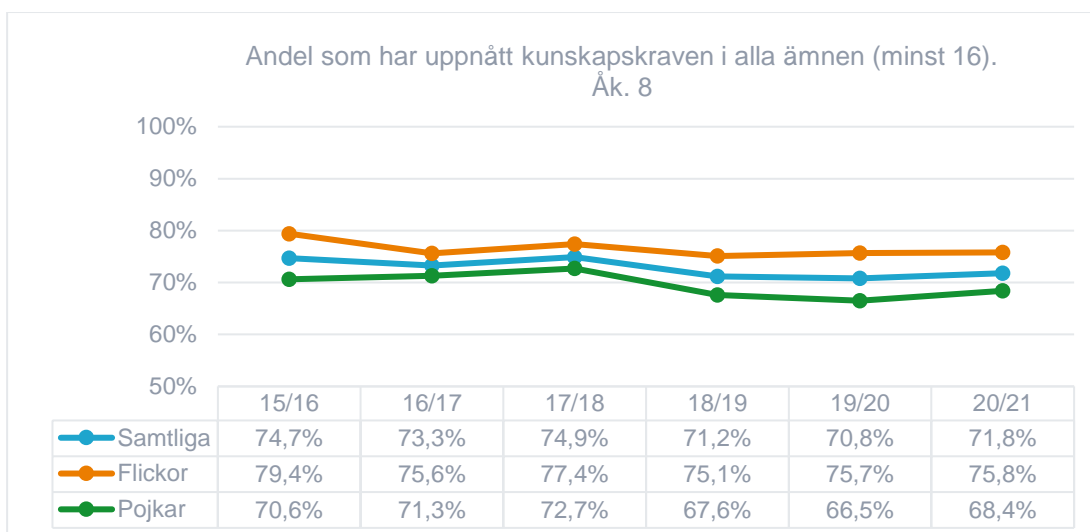
Terminsbetyg årskurs 8

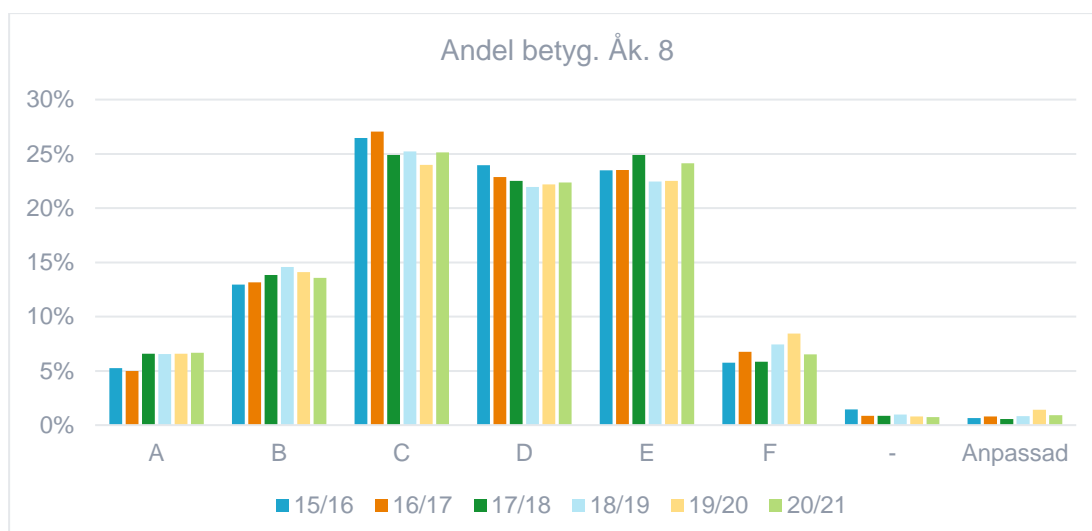
I årskurs 8 är det totalt 71,8 % av eleverna som uppnått godkända betyg (A-E) i samtliga lästa ämnen vilket är en något högre andel jämfört med förra året men lägre än genomsnittet de senaste fem läsåren.

Det genomsnittliga meritvärdet ökar och är högre än genomsnittet de senaste fem senaste läsåren.

En högre andel flickor uppnår fortsatt kunskapskraven i alla ämnen i en högre grad än pojkar och har även högre meritvärden. Skillnaden mellan könen minskar något jämfört med läsåret innan då pojkarnas resultat ökar lite mer än flickornas.

Andelen A-betyg fortsätter att öka. Andelen C-, D- och E-betyg ökar jämfört med föregående läsåret medan C- och F-betygen sjunker. Andelen streck och anpassad studiegång sjunker också.





9.5. Årskurs 9, fördjupad statistik av måluppfyllelse

Måluppfyllelsen för Varbergs kommunala grundskola varierar mellan åren och skolor. Mindre variationer är fullt rimliga utifrån förändringar i organisation och elevsammansättning mellan åren. Måluppfyllelsen för årskurs 9 varierar de fem senaste läsåren med cirka 7 meritpoäng, av 340 möjliga, och cirka 4 procentenheter för gymnasiebehörighet. 1 procentenhet motsvarar cirka 6–8 elever.

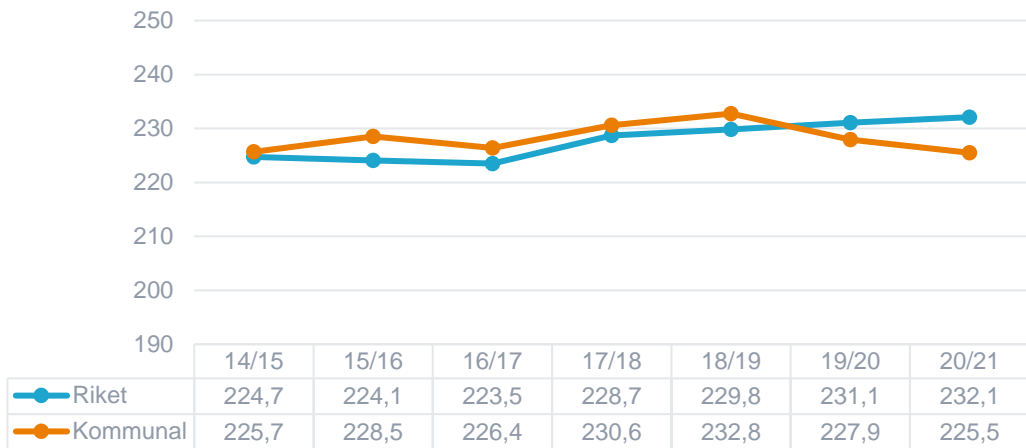
Läsåret 2020/21 hade eleverna i årskurs 9 i Varbergs kommunala grundskola lägre genomsnittligt meritvärde och lägre gymnasiebehörighet än det femåriga genomsnittet i kommunen. Meritvärdet är för första gången för mätperioden under rikets genomsnitt. Det genomsnittliga meritvärdet läsåret 2020/21 är under kommunens genomsnitt för de senaste fem åren och för andra året i rad under rikets genomsnitt.

Gymnasiebehörigheten i Varbergs kommunala grundskolor är i nivå med riket och cirka 2 procentenheter högre än genomsnittet för kommunala huvudmän i riket. Gymnasiebehörigheten i Varberg har sjunkit med 0,5 procentenheter jämfört med föregående läsår och ca 1 procentenhet gentemot kommunens genomsnitt de senaste fem åren. Gymnasiebehörigheten i riket ökar för tredje året i rad.

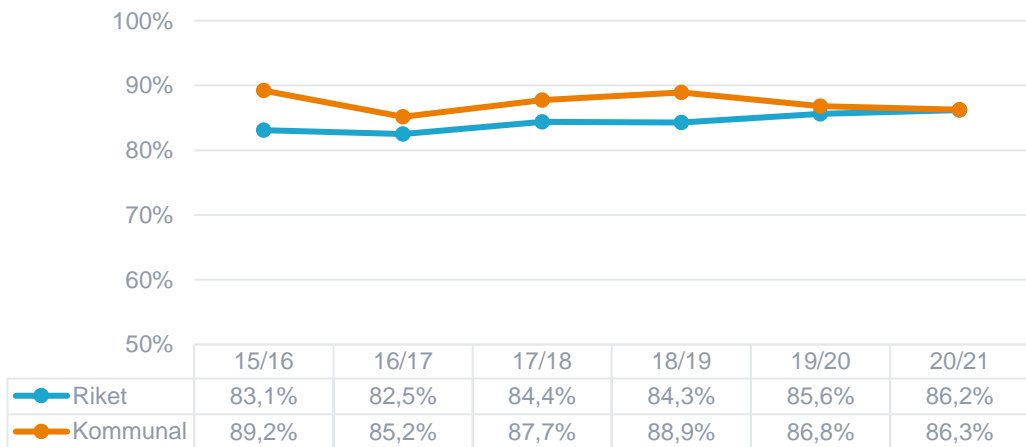
Läsåret 2020/21 var det drygt 90 elever som inte fick gymnasiebehörighet. Andel elever som får gymnasiebehörighet för yrkesprogrammen är högre än för de övriga gymnasieprogrammen. Jämfört med föregående läsår är gymnasiebehörigheten genomgående på en lägre nivå 2020/2021.

I årskurs 9 är det totalt 75,3 % av eleverna som uppnått godkända betyg (A-E) i samtliga lästa ämnen vilket är en lägre andel jämfört med förra året och kommunens genomsnitt de senaste fem läsåren. Andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen är läsåret 2020/21 högre i riket än i Varberg.

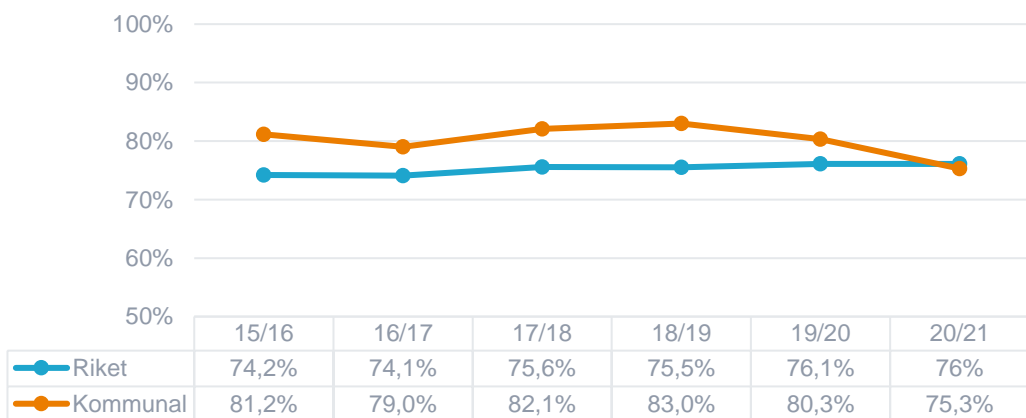
Genomsnittligt meritvärde, åk. 9



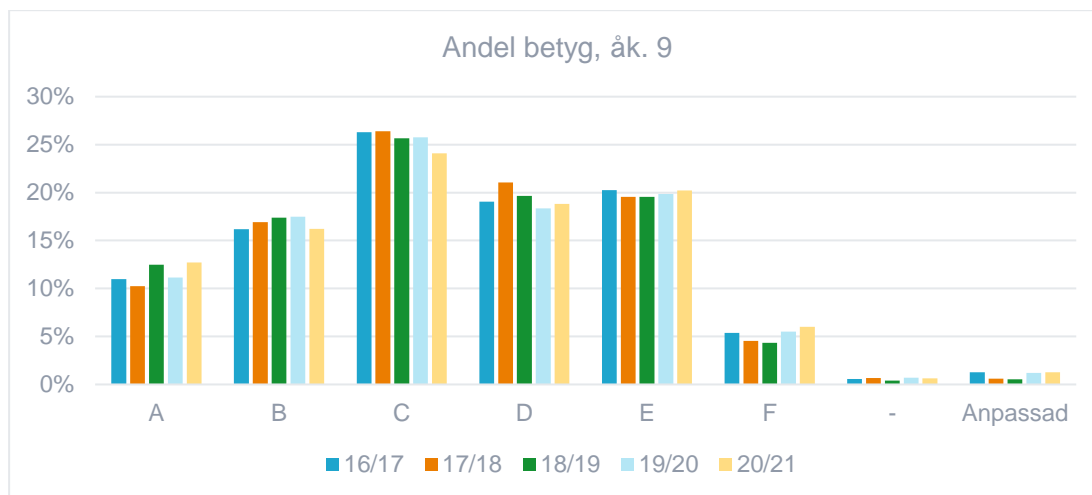
Gymnasiebehörighet, åk 9



Andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (minst 16 ämnen).
Åk. 9



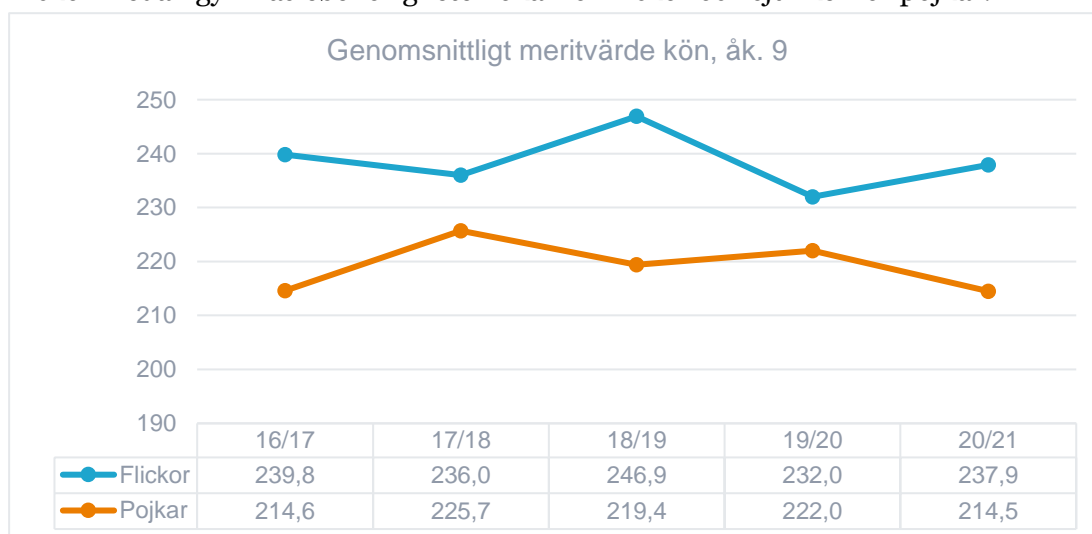
Det genomsnittliga meritvärdet baseras på andelen betyg som är A, B, C, D, E, F, streck eller anpassad studiegång (beslut om att anpassa bort ämnet från elevs studiegång för att exempelvis koncentrera sig på att nå kravnivån i andra ämnen). Andelen A-betyg har ökat något jämfört med det föregående läsåret och är på en hög nivå. Andelen B och C har sjunkit medan D och E har ökat. Andelen F har ökat medan streck och anpassad studiegång har stabiliserats.

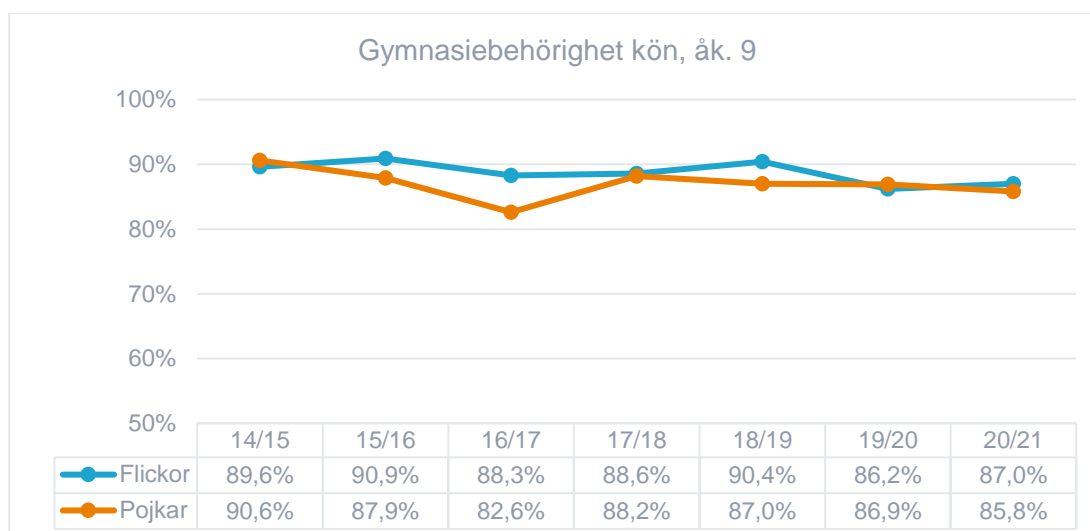


Olika elevgruppers resultat

Flickornas genomsnittliga meritvärde ökar gentemot föregående läsår medan pojkarnas meritvärde sjunker. Flickornas ökning i meritvärde är ett resultat av att fler flickor når A- och B-betyg. Andelen F har ökat för både flickorna och pojkarna.

Andelen som uppnår kunskapskraven i alla ämnen sjunker för både pojkar och flickor medan gymnasiebehörigheten ökar för flickor och sjunker för pojkar.





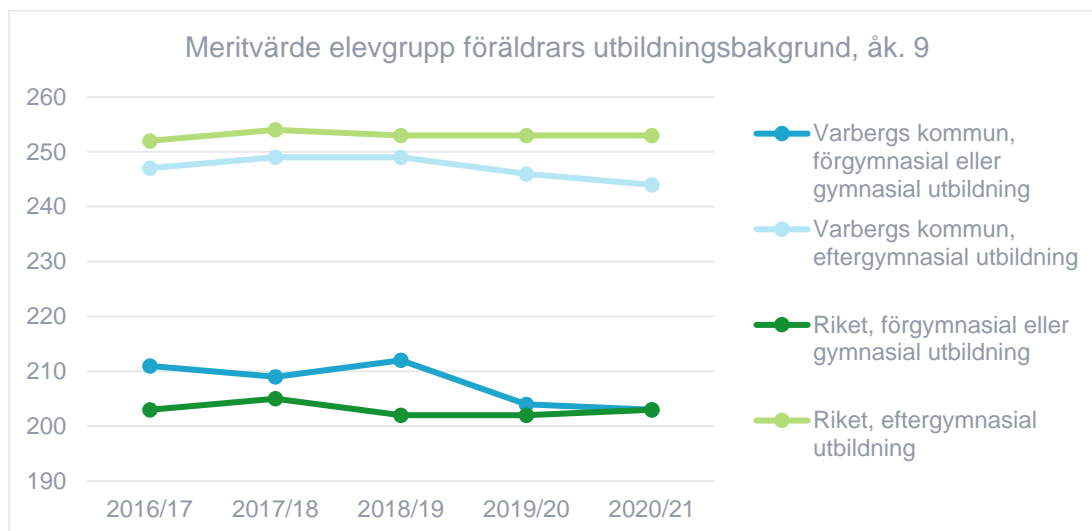
Sedan 1 juli 2021 publicerar Skolverket åter statistik om skolenheter och huvudmän. Det gör det möjligt att jämföra och analysera Varbergs kommuns statistik i relation till övriga riket på ett mer djuplodande sätt.

En viktig faktor för goda studieresultat är föräldrars utbildningsbakgrund och förskole- och grundskolenämnden i Varbergs kommun fördelar resurser utifrån denna faktor. Vid uppföljningen av studieresultat i Varberg och riket utifrån elevers resultat och föräldrars utbildningsbakgrund framgår att elevgruppen åk. 9 läsåret 2020/21 i Varbergs kommunala grundskolor hade 58,7 % elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning att jämföra med 60,7 % i riket. Läsåret 2020/21 hade 64 % av eleverna i åk. 1–9 i Varbergs kommunala grundskolor föräldrar med eftergymnasial utbildning att jämföra med 61 % i åk. 1–9 i riket. Läsåret 2020/21 avviker Varbergs åk. 9 från rikets trend om en ökande andel elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning.

I Varberg sjunker meritvärdet både för både elevgruppen med föräldrar med eftergymnasial utbildning och för elever med föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning. Skillnaden mot riket är större för elevgruppen med föräldrar med eftergymnasial utbildning. Både gymnasiebehörigheten och andelen elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen sjunker för den elevgruppen. För elever med föräldrar med förgymnasial och gymnasial utbildning sjunker inte gymnasiebehörigheten. Däremot sjunker andelen elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen betydande för samma elevgrupp.

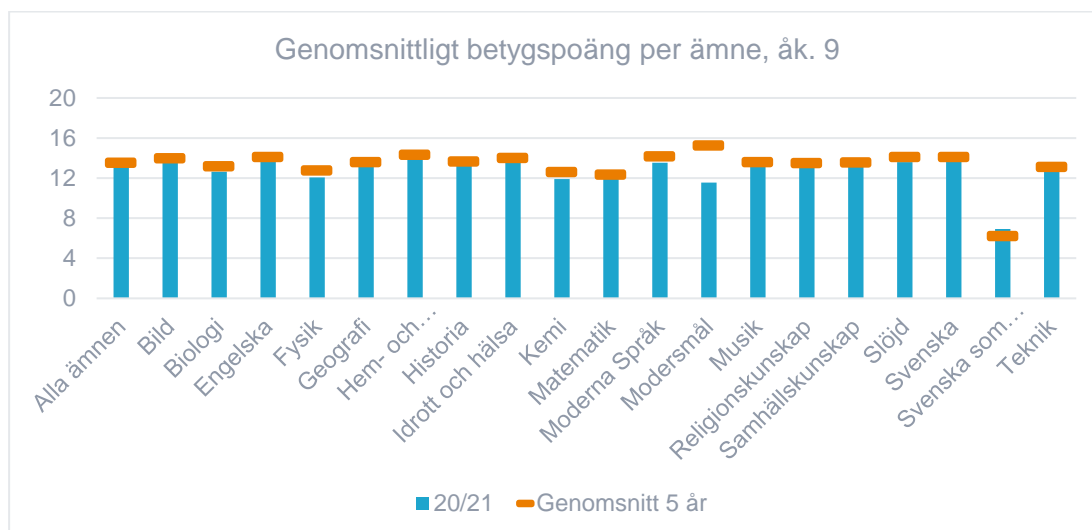
En annan faktor som har påverkan på studieresultaten är elevernas härkomst. I den nationella statistiken delas eleverna in i elever med svenska bakgrund, utländsk bakgrund födda i Sverige och utländsk bakgrund födda utomlands. Varberg har en lägre andel elever med utländsk bakgrund än riket. Läsåret 2020/21 är meritvärdet i Varberg lägre än riket oberoende av bakgrund. Störst skillnad mellan Varberg och riket är mellan elevgruppen med utländsk bakgrund födda i Sverige. Samma mönster kan skönjas för både gymnasiebehörigheten och andelen elever som uppnår

kunskapskraven i alla ämnen. Elever med svensk bakgrund och elever med utländsk bakgrund har en negativ trend medan trenden för elever med utländsk bakgrund födda utomlands är försiktigt positiv från låga nivåer.



Ämnen: Lägre andel elever når målen i de flesta ämnen

Resultatet för genomsnittlig betygspoäng är i nivå med eller något lägre än det femåriga genomsnittet per ämne. Mest positiv är betygspoängsutvecklingen för Samhällskunskap och Historia medan utvecklingen för No-ämnena och Moderna språk är mer negativa. Högst betyg får eleverna i Hem- och konsumentkunskap, Engelska och Svenska.



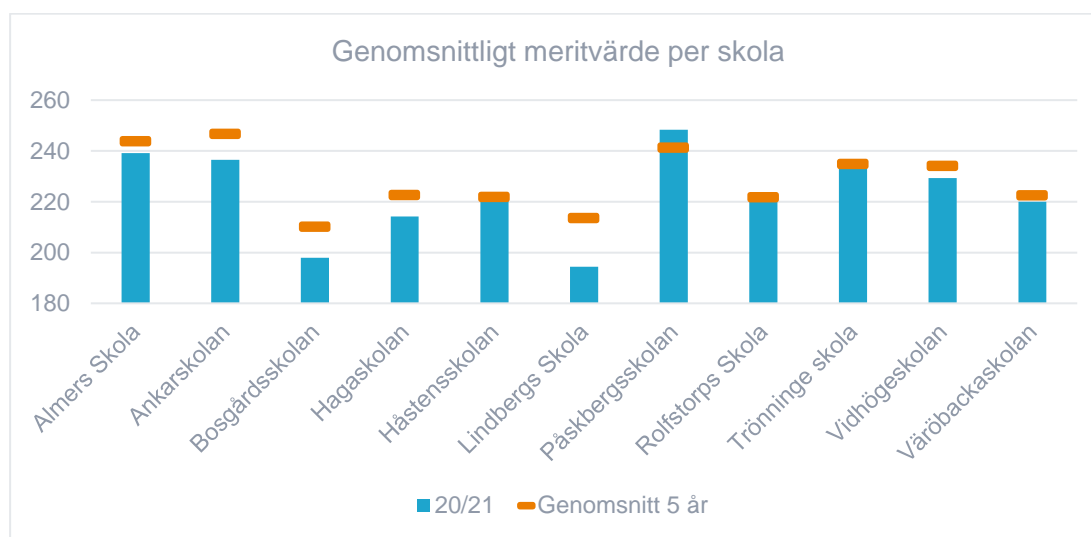
I stort sett samtliga ämnen har en lägre andel elever som uppnår kunskapskraven gentemot ämnets femåriga genomsnitt. Bortsett från Modersmål och Svenska som andraspråk är Fysik och Kemi de ämnen där lägst andel elever når godkända betyg

(A-E). För Engelska når samma andel elever godkända betyg medan andelen för Matematik och Svenska är knappt en procentenhet lägre.

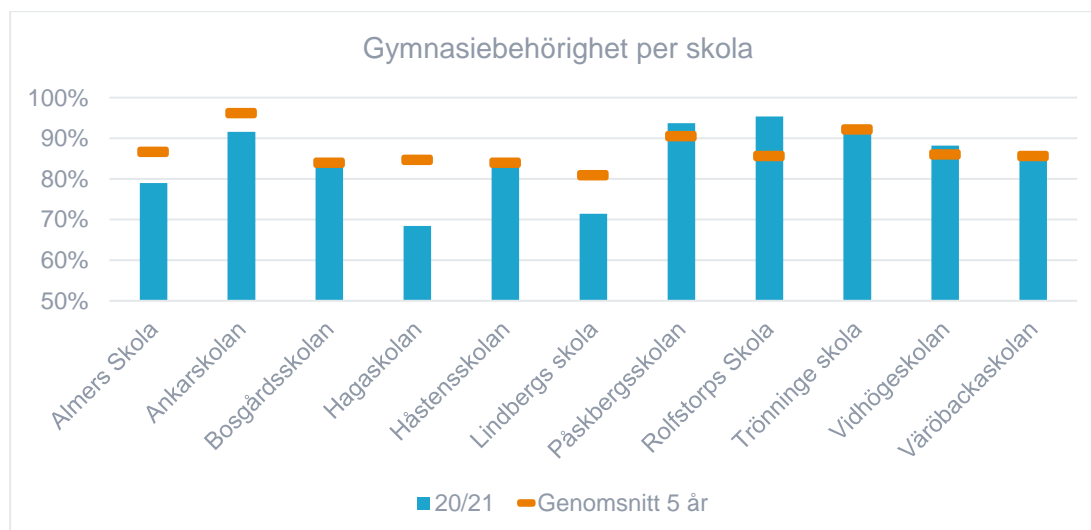
Jämfört med det föregående läsåret är utvecklingen mest positiv i Svenska som andraspråk och Hem- och konsumentkunskap. Mest negativ är utvecklingen för Moderna språk och Fysik.

Skolornas måluppfyllelse

Tre av elva skolor har högre genomsnittligt meritvärde läsåret 2020/21 än skolans egna femåriga genomsnitt. Åtta skolor har ett lägre resultat än sitt genomsnitt. Fyra skolor har för läsåret ett högre resultat än rikets genomsnitt.



För sex skolor är gymnasiebehörigheten högre läsåret 2020/21 gentemot skolans egna femåriga genomsnitt. Sex skolor har för läsåret ett högre resultat än rikets genomsnitt.



9.6. Progression från årskurs 6 till 9

Skolornas måluppfyllelse har presenterats i form av nyckeltal per årskurs och trend över tid för årskurserna. För att ytterligare fördjupa förståelsen av skolornas utveckling analyseras elevgruppens betygsutveckling från årskurs 6 till 9, den så kallade progressionen. Progressionen räknas ut genom den procentuella förändringen i betyg från årskurs 6 till 9 för varje skola. Elever som lämnat skolan innan eleven har fått betyg räknas inte med i underlaget. Elever som tillkommer under årskurser 6, 7, 8 eller 9 räknas med. Det innebär att elevgruppen som följs kan förändras något vilket kan påverka statistiken, och påverkar tydligast statistiken för skolor med färre elever per årskurs.

Eleverna har på 9 av 11 skolor nått en positiv progression i genomsnittligt meritvärde för läsåret 2020/21, föregående läsår var det 7 skolor som visade positiv progression. Eleverna på 5 av skolorna har en starkare progression än skolans genomsnitt de fem senaste åren, vilket är lika många som föregående läsår. Den genomsnittliga progressionen för skolorna var för läsåret 6,5 %, i jämförelse med 5,8 % föregående läsår. Det är en svagare progression än genomsnittet de senaste 5 läsåren, som har varit på 8,3 %.

För andelen som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen (minst 16) har eleverna på 5 av 11 skolor en positiv progression för läsåret 2020/21, vilket är 1 skola mer än föregående läsår. Eleverna på 7 av skolorna har en starkare progression än skolans genomsnitt de fem senaste åren, vilket kan jämföras med 3 skolor föregående läsår. Den genomsnittliga progressionen för skolorna var för läsåret -0,8 %, i jämförelse med -3,8 % föregående läsår. Det är en mer positiv progression än genomsnittet de senaste 5 läsåren, som har varit på -1,7 %.

Sammantaget har skolorna en mer positiv progression än föregående läsår, både avseende genomsnittlig progression och antalet skolor som har en positiv utveckling mellan årskurs 6 och 9.

10. Analys över hur olika förutsättningar påverkar resultaten

Analysen fokuserar på de viktigaste områdena utifrån rektorernas beskrivningar i workshop hösten 2021 och uppföljande dialog med ett antal rektorer. Även enskild resultatavstämning mellan förvaltningens kvalitetsteam och rektor på respektive skolenhet, som genomförs vid terminsslut, är en del av analysen.

10.1. Elevernas skolsituation och stöd

Elevernas skolsituation och områden kring stöd beskrivs innefatta såväl utmaningar som styrkor i form av kompetens och arbetssätt. Rektorer beskriver fokus på vikten och utmaningen med att skapa likvärdig och god undervisning för alla elever inom ramen för den budget som skolan har. Skolornas ekonomiska förutsättningar beskrivs i senare avsnitt.

Elever att särskilt beakta

Rektorer beskriver en ökad andel elever att särskilt beakta vilket påverkar undervisningen för hela elevgruppen. Bland annat lyfts att andelen elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd, samt elever med diagnoser, har ökat. Detta upplevs påverka både hur resurser fördelas till olika elevgrupper på skolan och studieron i klassrummet, vilket i sin tur påverkar måluppfyllelsen och resultaten. Rektorer lyfter också att lärarnas möjligheter att skapa god undervisning påverkas negativt vilket i sin tur påverkar elevernas måluppfyllelse.

Att kartlägga och följa utvecklingen av elevernas behov är utmanande, både då en elevs behov varierar över tid samt att det inte finns några fasta kriterier för vad som är ett behov. I avsnittet om särskilt stöd ovan beskrivs några tendenser, som alla pekar mot att det ökade stödbehovet enligt rektorer är en korrekt beskrivning.

Enligt forskning är en av skolans största utmaningar att hantera mångfalden och utmaningen att undervisa alla elever. I dagens skola är ett stort fokus ofta på måluppfyllelse samtidigt som det enligt forskning finns en stor efterfrågan på diagnoser. Antalet barn med medicinska diagnoser ökar starkt och snabbt i Sverige liksom i övriga världen. Med dessa diagnoser följer också en efterfrågan på resurser för att kunna möta eleverna utifrån deras särskilda behov. Enligt forskaren Julie Allan är efterfrågan på diagnoser en reaktion på den press som finns på lärare och skolor att öka måluppfyllelsen. Hon menar att denna press har byggts in i utbildningssystemet och lärare upplever särskilt att beteendeproblematik hos elever är särskilt svår att hantera i samband med de allt högre ställda kraven på måluppfyllelse.²¹

²¹ Skolverket (2014). *Diagnoser behövs inte när alla får de stöd de behöver*. www.skolverket.se. Hämtad 7 oktober 2021.

Skolornas arbete

I Varbergs kommun finns det en viss variation i hur man på skolorna beskriver kunskapen kring att möta dessa elever. Vissa lyfter att kunskapen är god och finns och att det är resurserna som sätter stopp medans andra beskriver att det finns ett behov av att öka kompetensen för att möta dessa elever. Därtill beskrivs också ett behov av att skapa en gemensam samsyn kring arbetet med att göra extra anpassningar och ge särskilt stöd i undervisningen.

Rektorer lyfter hög kompetens och samarbetet mellan professionerna som en styrka i arbetet med att möta eleverna utifrån deras behov. I detta talar man bland annat om elevhälsans arbete och samarbete med specialpedagogerna som en viktig del. Samtidigt som det ses som en styrka lyfts det också som ett utvecklingsområde då samarbetet mellan olika stödfunktioner och instanser behöver stärkas.

Nuvarande stödstrukturer och processer så som flexverksamheten, arbetet med differentierad undervisning, ÄDK, MASIV, LiV lyfts som styrkor men problematiseras också. Det är framförallt arbetssättet inom flexverksamheten som kan utvecklas enligt rektorer. Några rektorer har lyft fram flexverksamheten som en styrka medans andra menar att det är en statisk och resurskrävande verksamhet som eleverna lätt "fastnar" i. Det beskrivs även att flexverksamheten behöver ske närmre elevens klass och helst i klassrummet.

Utifrån skolenkäten är det tydligt att det finns en diskrepans mellan personalen och elevernas upplevelse av både studieron och i vilken mån eleverna får vara delaktig i arbetet med ordningsregler. Att tillsammans med eleverna hitta former för ökad trygghet och studiero är viktigt för elevernas välbefinnande och lärande.

I rektorsenkäten framgår det att fysisk aktivitet under skoldagen minskar ju äldre eleverna blir och är som lägst i högstadiet. Eleverna i högstadiet, och framförallt flickorna i årskurs 8, är dessutom mer stressade och mår generellt sämre än övriga elever. Det finns med andra ord tydliga indikationer på att elevernas skolsituation (såsom välmående, hälsa och studiero) kan utvecklas.

10.2. Coronapandemins påverkan på studieresultaten

Distansundervisning

I högstadiet har coronapandemin påverkat undervisningen i högst utsträckning. Mellan jullovet och påsklovet bedrevs undervisningen i årskurs 7–9 till stora delar via distansundervisning. Verksamheten lyckades på mycket kort tid ställa om till nya förutsättningar och ett annat sätt att undervisa, en positiv utveckling syns både när det gäller teknik och kompetens hos lärare och elever. Samtidigt har vikten och betydelsen av det personliga mötet och närundervisning blivit tydligt för kvaliteten.

Rektorer bedömer att coronapandemin med distansundervisningen i genomsnitt har påverkat eleverna mer negativt än positivt, med anledning av begränsningar i bland

annat stöttning och närvaro av lärare och klasskamrater. För enskilda elever i behov av närundervisning har detta kunnat genomföras, för de eleverna har effekten av pandemin inte varit lika negativ. Det finns även elevgrupper där distansundervisningen har haft en positiv effekt.

I redovisning av covid-19 pandemins påverkan på skolväsendet beskriver Skolverket liknande utmaningar och styrkor som rektorer i Varberg. Skolverket skriver att pandemin har påverkat möjligheterna att ge elever extra anpassningar och särskilt stöd, och att framförallt omställningen till distansundervisning har krävt nya arbetssätt och lösningar för att ge elever stöd. Frånvaro hos personal beskrivs som en viktig anledning till att det stundtals har varit svårt att tillgodose elevers behov av stöd. Samtidigt skriver Skolverket att många elever i behov av stöd hanterar distansundervisningen bra medan andra har svårt att klara undervisning på distans, de sistnämnda har många gånger givits möjlighet att återgå till skolans lokaler för undervisning och stöd.²²

Låg- och mellanstadiet

I låg- och mellanstadiet, där undervisningen fortsatt har varit på plats trots pandemin, beskriver rektorer att undervisningen har påverkats genom minskad kontinuitet på grund av ökad frånvaro hos elever och personal. Vid hög frånvaro har det varit svårt för pedagogerna att tillgodose det som eleverna missat. Elever med störst behov av särskilt stöd har påverkats mest, och vissa stödfunktioner har inte kunnat vara på skolorna. Exempel är personal från barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänsten.

Konsekvenser på kort och lång sikt

Rektorer i Varberg beskriver att de upplever att omdömes- och betygssättningen utgått från de reella kunskaper som eleverna har uppnått, och att betygen därmed anses korrekta. De bedömer vidare att pandemin i genomsnitt inte har påverkat resultaten i någon större utsträckning det senaste läsåret, men att effekten av pandemin kan påverka på längre sikt. I nuläget är det framförallt en oro över att pandemin påverkar de barn och unga som sedan tidigare har behov av stöd på olika sätt. De elever som har ångest och oro, funktionshinder, social problematik eller olika hemförutsättningar som påverkar bedöms ha fått en svårare situation under pandemin. Skolverket skriver att pandemin har inneburit psykiska och sociala konsekvenser för många elever. Oron, distansundervisning med social isolering och begränsade möjligheter till aktiviteter utanför skolan påverkar den fysiska och mentala hälsan hos eleverna. Vidare beskrivs utmaningar med likvärdigheten då det är elever i behov av stödinsatser som påverkats som mest och att det har varit utmaningar att ge stöd under pandemin.²³

²² Skolverket (2020). *Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet. Delredovisning augusti 2020.*

²³ www.skolverket.se. Pressmeddelande 21 maj 2021: *Pandemin - en stor utmaning för skolan.* Hämtad 20 september 2021.

Utvecklingsarbetet på skolorna, såsom kollegialt arbete, analys och planering av undervisningen, har påverkats genom inställda möten, förändrat fokus till planering av fjärr- och distansundervisning, omställning till digitala möten samt förskjutning av viss kompetensutveckling framåt. En positiv kultur av gemensamt ansvar har synliggjorts, där personal har ställt upp och hoppat in för varandra vid sjukdom. Läs mer i tidigare kvalitetsrapport.²⁴

10.3. Bedömning och stödinsatser i låg- och mellanstadiet

I årskurs 1–5 skrivs omdömen, vilket är ett stöd för lärare och rektor att följa elevernas utveckling och tidigt identifiera behov av anpassningar och stöd. Omdömenas utveckling kan beskrivas som stabil eller försiktigt positiv. Samtidigt finns bara tre års jämförelsedata och ingen statistik på riksnivå att jämföra med, vilket gör det svårt att värdera resultaten. Omdömena mellan skolorna varierar i både trend och i vilken grad lärare väljer att sprida omdömen mellan nivåerna; ännu inte uppnått godtagbara kunskaper – godtagbara kunskaper – mer än godtagbara kunskaper.

På kommunnivå är det i genomsnitt 10 % av eleverna som ännu inte når kravnivån i lågstadiet för ämnena svenska, matematik eller idrott och hälsa.

På mellanstadiet är det nästan 15 % av eleverna som ännu inte når kravnivån i svenska eller matematik, vilket är lägre resultat än på högstadiet.

Rektorer beskriver att de har mindre ekonomiska resurser att nyttja i jämförelse med ett antal år tillbaka, samt att elever med behov av stöd ökar i de yngre åren. Dessa två områden påverkar förutsättningarna för skolorna att leda, stimulera och stödja eleverna att nå godtagbara kunskaper, och bedöms vara viktiga skäl till att en betydande andel elever ännu inte når kravnivån. Dessa två områden fördjupas i egna avsnitt.

Rektorer beskriver en minskning av andelen lärare och utbildad personal i fritidshemmen, vilket också syns i den övergripande statistiken i avsnitt 4 om personalresurser. En lägre behörighetsgrad och kompetens anses påverka resultatutvecklingen negativt.

Variationer mellan olika årskurser

Variationen mellan skolor att sprida omdömen mellan de olika nivåerna beror enligt rektorer på kultur och erfarenhet hos lärarna. Lärare är mindre vana än andra årskurser i att bedöma elevers kunskapsnivå i de yngre åren, och det finns delvis en kultur att ofta ange att eleverna klarar kravnivån istället för att ange högre eller lägre nivå. I takt med att bedömningsstöd och annat kartläggningsmaterial har blivit obligatoriskt och/ eller används mer kontinuerligt av lärare förväntas likvärdigheten

²⁴ Förskole- och grundskoleförvaltningen (2021). *Undervisning och ledarskap 2021*. Sid. 22f. Varbergs kommun

mellan skolornas omdömen öka över tid. Förvaltningsgemensamma rutiner för omdömeskrivningar och dokumentation har också utvecklats över tid.

Ökad frånvaro beskrivs som en orsak till lägre måluppfyllelse. Frånvaron har ökat de två senaste åren i årskurs F-6, en utveckling som delvis kan förstås av coronapandemin.

Övergången mellan årskurs 3 och 4 beskrivs av rektorer som en orsak till skillnaden i resultat mellan låg- och mellanstadiet. Elever får fler lärare, fler ämnen, högre krav och förväntas kunna arbeta mer självständigt. I lågstadiet finns även inbyggda stödstrukturer såsom stöd från fritidspersonal under skoltid, kartläggnings- och bedömningsstöd från Skolverket samt ofta högre personaltäthet per elev än övriga stadier. Här syns en kontrast mot mellanstadiet där dessa stödstrukturer delvis minskas. I jämförelse med högstadiet beskriver rektorer att riktade insatser mot enstaka ämnen, lovskola och annat oftare sätts in i högstadiet än mellanstadiet vilket kan påverka resultaten. Samtidigt beskrivs att stödinsatser och undervisning anses fungera väl också i mellanstadiet, och exempelvis kollegialt lärande med fokus på analys och utveckling av undervisning tenderar att fungera särskilt bra just i mellanstadiet. Uppföljning av resultatutvecklingen i ÄDK (se avsnitt nedan) indikerar att arbetet ger resultat för betygen i årskurs 6.

Insatser i lågstadiet såsom matematikutveckling i Varberg (MASIV) och LiV upplevs i stort positivt av rektorer, och lyfts fram som styrkor som kan förklara resultatutvecklingens positiva tendenser i lågstadiet. Både matematik och svenska har i genomsnitt positiv måluppfyllelse i årskurs 1–2 där insatserna främst pågår.

Idrott och hälsa

Idrott och hälsa lyfts fram särskilt av rektorer avseende resultatutvecklingen för årskurs 3, där det beskrivs att det i första hand är momentet simning som gör att eleverna inte når godtagbara kunskaper. Efter en genomgång av lärares omdömen visar det sig att cirka 87 % av eleverna som inte når godtagbara kunskaper i idrott och hälsa gör det på grund av simningen. I årskurs 6 är motsvarande siffra 50 %.²⁵

Skolorna ansvarar för simundervisningen i sin idrott och hälsa undervisning, huvudmannen stöttar genom åtta extra simtillfällen i årskurs 3 och 6 samt fem tillfällen i högstadiet om eleverna inte når kravnivåerna. Rektorer beskriver att det är en utmaning att erbjuda tillfällen för simundervisning på grund av kostnader för entréavgifter och skolskjuts samt tillgänglighet till simhallar. De sjunkande resultaten beskrivs även bero på en samhällstrend, där färre elever har gått i simskola eller tränat simning via hemmet.

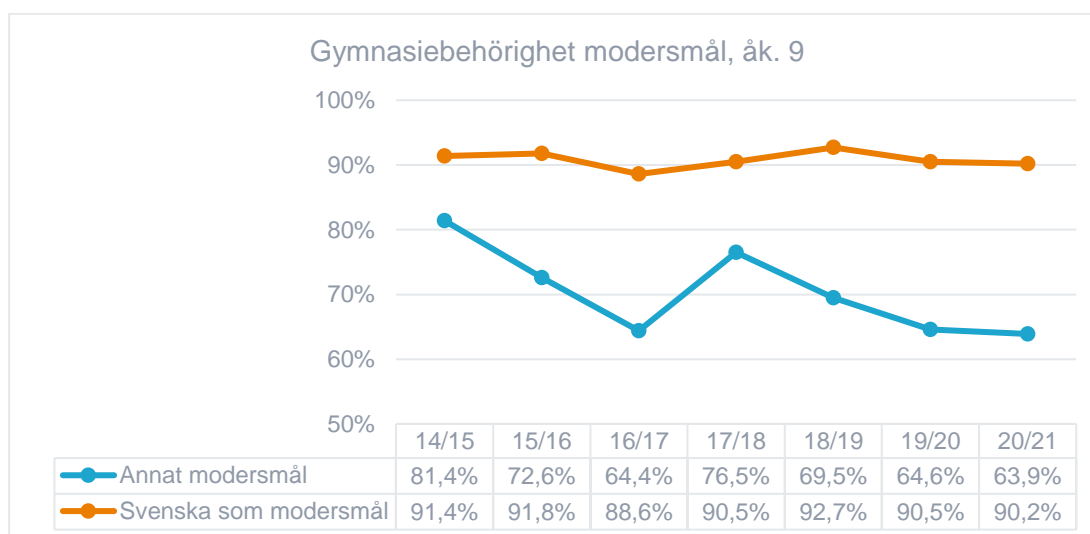
²⁵ Notera att eleverna kan ha fler moment de inte når godtagbara kunskaper i, och i de fall då lärare inte har underlag (exempelvis på grund av elevens frånvaro) kan det vara så att eleven inte har tillräcklig simkunnskap även om det inte framgår i omdömet. Vidare återfinns inte samtliga elever i omdömesstatistiken, vilket kan bero på att eleven har flyttat eller att eleven vid genomgången har fått ett godkänt omdöme under hösten. Statistiken ska därför inte ses som hundra procentigt rättvisande.

10.4. Elever med annat modersmål än svenska

Elevgruppen med annat modersmål än svenska har ökat med ca 150 elever på tre år i Varberg och uppgick i slutet av läsåret 2020/21 till 1425 elever i Varberg, vilket motsvarar ca 18 % av det totala elevantalet i grundskolan.

Mångkulturella och flerspråkiga kontexter är exempel på viktiga förutsättningsfaktorer i undervisningen och lärandet.²⁶

Vid en fördjupad analys av elevgruppens måluppfyllelse och betyg i årskurs 9 framgår betydande skillnader jämfört med elever med svenska som modersmål, både vad gäller gymnasiebehörighet, meritvärde och andelen elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen. Läsåret 2020/21 är exempelvis gymnasiebehörigheten för elever med annat modersmål än svenska 64 % jämfört med 90 % för elever med svenska som modersmål. De ämnen där störst skillnader i betygen kan skönjas mellan elever med svenska som modersmål och elever med annat modersmål än svenska är Engelska, SO-ämnena, Fysik samt Idrott och hälsa. Medan de ämnena med minst skillnader mellan samma elevgrupper är Svenska, Bild och Slöjd. I den fördjupade analysen kan samband skönjas mellan skolor: elever med annat modersmål har högre måluppfyllelse på skolor där skolans elever som helhet har en högre måluppfyllelse. Det ger en indikation om så kallade skolnivåeffekter (eller kamrateffekter) som även finns på nationell nivå och som har ökat över tid.²⁷



Även i årskurs 6–8 finns betydande skillnader mellan resultaten mellan elever med svenska som modersmål och elever med annat modersmål än svenska.

Viktiga forskningsresultat visar på betydelsen av modersmålets fortsatta utveckling parallellt med undervisningen i svenska som andraspråk (SvA). Det finns ett starkt

²⁶ Håkansson, J. & Sundberg, D. (2020). *Utmärkt undervisning*. Andra utgåvan. Stockholm: Natur och Kultur.

²⁷ Skolverket (2018). *Analys av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor. En kvantitativ studie av utvecklingen över tid i slutet av grundskolan*.

forskningsstöd för att modersmålsutvecklingen har positiv påverkan på både det svenska språket, andra ämneskunskaper och elevens egen identitet.²⁸

I Varberg läste 30 % respektive 35 % av eleverna med annat modersmål än svenska, i årskurs 9 läsåret 2020/21, ämnena SvA och modersmål. Vad gäller godkända betyg (A-E) 58,9 % godkända betyg i svenska som andraspråk (SvA) och 78,6 % godkända betyg i modersmål.

Omdömena i SvA och modersmål har tydligt lägre resultat än andra ämnen i årskurs 1–5. Rektorer beskriver att kunskapen kring SvA för lärare, och säkerställa att elever som ska läsa SvA, är ett utvecklingsområde. Där det finns behöriga och kompetenta lärare i svenska som andraspråk ser rektorer högre resultat. Även kompetensutvecklingsinsatser mot språkutveckling lyfts fram som viktigt, och rektorer anser att förvaltningsgemensamma utvecklingsinsatser på området ger positiv effekt. Det handlar bland annat om kompetensutveckling för flerspråkiga elevers lärande med stöd av Skolverket, som fokuserar på exempelvis formell behörighet i ämnet och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Att fortsatt öka kunskapen i arbetet med språkutveckling är ett utvecklingsområde för skolorna, enligt rektorer. Utbildningen i fritidshemmet beskrivs också som viktig för att bidra till språkutveckling.

Rektorer ser att elevsammansättningen på skolorna i form av vårdnadshavarnas utbildningsbakgrund, elevernas skolbakgrund och tid i Sverige, samt språkstöd hemifrån har betydelse för resultatutvecklingen. Skolorna har ett kompensatoriskt uppdrag att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen utifrån bland annat ovan. Rektorer beskriver indikerar att det kompensatoriska uppdraget är en utmaning i det här sammanhanget.

Betydelsen av regelbundna och välfungerande relationer mellan skola och hem lyfts också som viktigt för att leda, stimulera och stödja eleverna till högre måluppfyllelse. Relationen skola – hem anses vara mer komplex vid de språkliga och kulturella differenser som kan återfinnas i gruppen elever med annat modersmål än svenska. Samtidigt lyfts att gruppen är heterogen och att relationen skola – hem i flera fall är välfungerande och att mångfalden berikar utbildningen.

10.5. Resurser och andra förutsättningar

Riktad resursfördelning för ökad likvärdighet

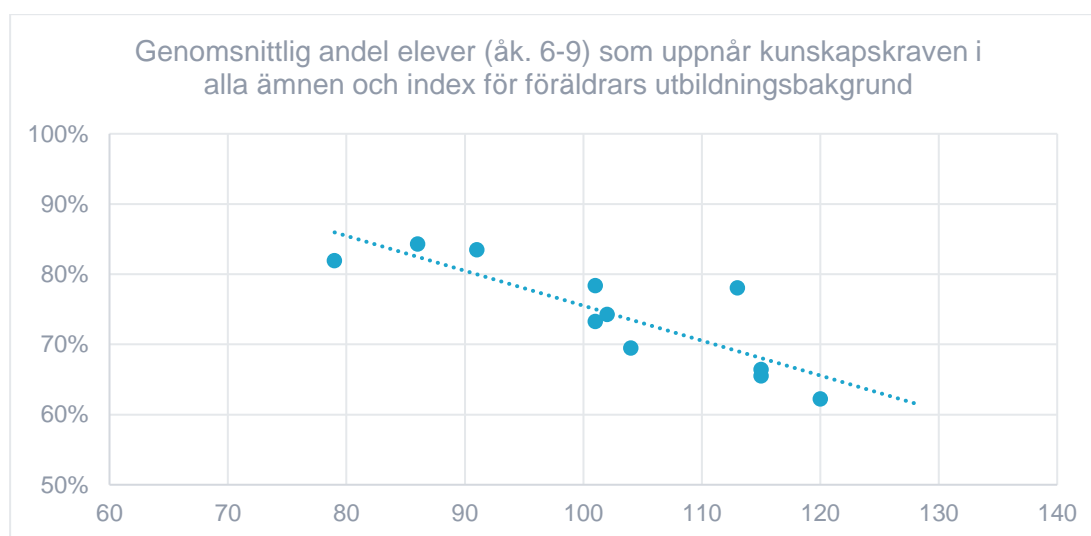
I förskole- och grundskolenämndens resursfördelning fördelas resurser utifrån skolornas elevsammansättning. Skolornas elevsammansättning beskrivs av ett indexbaserat värde som förvaltningen årligen beställer av SCB. Värden baseras på föräldrarnas utbildningsbakgrund och utländsk bakgrund. Om en skola når ett visst

²⁸ Håkansson, J. & Sundberg, D. (2020).

värde eller högre kompenseras skolan med ekonomiskt bidrag enligt den socioekonomiska resursfördelningsmodellen.

Vid en sambandsanalys av måluppfyllelsen i årskurs 9 i relation till elevsammansättningen på skolnivå enligt SCB index finns samband mellan andelen elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen och gymnasiebehörigheten.

Vid en sambandsanalys av måluppfyllelsen i årskurs 6–9 och socioekonomiska index kan tydliga samband skönjas. I diagrammet nedan görs exempelvis ett samband mellan genomsnittlig andel av eleverna som uppnår kunskapskraven i alla ämnen per skola och index för föräldrarnas utbildningsbakgrund. På skolor med lågt socioekonomiskt index (hög utbildningsnivå hos föräldrar) har en högre andel elever uppnått kunskapskraven i alla ämnen.



Ytterligare ekonomisk resursfördelning delges via statsbidrag *Likvärdig skola* till de skolor som har lägre måluppfyllelse för eleverna i årskurs 4–9. För lågstadiet fördelas också resurser, i det fallet baserat på elevantal för att säkerställa tidiga insatser till hela elevgruppen (en resurstilldelning som tidigare var säkrad via statsbidragen *lågstadiesatsningen* och *fritidshemssatsningen*).

Vid en sambandsanalys av måluppfyllelsen i årskurs 7–9 och resursfördelning via *Likvärdig skola* syns att resurserna både tilldelas de skolor som har lägre måluppfyllelse och att dessa skolor i genomsnitt har en starkare progression än övriga skolor under det senaste läsåret i årskurs 7–9 (analys ej genomförd/möjlig för årskurs 4–6). Det betyder att om en skola har fått extra resurser vid läsårsstart är elevernas progression i måluppfyllelse, från exempelvis åk 6 till åk 7, starkare än en skola utan resurstilldelning från likvärdig skola. Sambandet bygger på ett genomsnitt för skolorna, och det finns variationer mellan skolor.

Analysen tyder på att *Likvärdig skola* är en av flera faktorer som bidrar till ökad måluppfyllelse, och att *Likvärdig skola* har fungerat som ett viktigt komplement till den socioekonomiska resursfördelningen och därmed likvärdigheten i kommunen.

Skolornas ekonomiska förutsättningar

Rektorer upplever skolornas ekonomiska situation som mer ansträngd under de senaste åren, vilket de bedömer har påverkat resultaten. Rektorer beskriver att de har svårt att tillsätta resurser för att möta samtliga behov på skolan, exempelvis att i större utsträckning sätta in tvålärareskap eller specialpedagogisk kompetens.

I statistik kan den beskrivna ekonomiska situationen skönjas i utvecklingen av lärartätheten där elevantalet i Varberg ökar i snabbare takt (7 % på fem år) än antalet lärarresurser (5 % på fem år). Utvecklingen är inte unik för Varberg då samma trend finns i riket, förhållandet är dock det motsatta i liknande kommuner.

Även trenden för behöriga lärare är negativ, men inte heller det är en trend som är unik i Varberg. Andelen behöriga lärare ligger fortsatt på en relativt hög nivå.

Skollokalerna och lärmiljöer

Rektorer upplever att faktorer gällande skollokalerna har påverkan på resultatutvecklingen i Varberg. I skolor som ligger nära sin maxkapacitet gällande antal elever är det svårt att skapa mindre sammanhang för elever med särskilda behov och på vissa skolor finns exempelvis avsaknad av tillräckligt med grupperum för detta. Sådana skolsituationer beskrivs påverka studieron på ett negativt sätt. Nyare skolor beskrivs generellt sett som yt-effektiva men rektorer beskriver också en känsla av trångboddhet vilket i sin tur påverkar studieron. Äldre skolor beskrivs som eftersatta i både den inre och yttre miljön, gällande teknik och inventarier.

I dialog med rektorer har fokus varit på utvecklingsområdena med lokaler och lärmiljöer, samtidigt finns många positiva delar. I tidigare kvalitetsarbete har de positiva delarna lyfts upp tydligare, exempelvis: "Fysiska lärmiljöer som fungerar bra präglas av möjligheten att gå undan till mindre rum och ytor, har ljuddämpande bord, stolar och väggar, tydlighet i miljön som hjälper barn och elever att hitta samt fokusera, en utemiljö som är inbjudande och stimulerar till lekfulla aktiviteter. Det finns många exempel på goda fysiska lärmiljöer (...)." ²⁹

10.6. Förvaltningsgemensamma utvecklingsprocesser

Löpande i rapporten har ett antal utvecklingsprocesser och insatser beskrivits. Gemensamt för dessa är att förskole- och grundskoleförvaltningen stödjer skolorna med strukturer och processer för de olika insatserna. Det handlar främst om systematisk undervisningsutveckling i LiV, MASIV och ÄDK, kompetensutveckling och behörighetsgivande fortbildning med en språkutvecklande inriktning eller riktad handledning och resurstilldelning.

²⁹ Förskole- och grundskoleförvaltningen (2020). *Värden och lika möjligheter 2020. Analysrapport för Varbergs kommunala förskola, grundskola, grundsärskola och fritidshem*. Sid. 22. Varbergs kommun.

Skolan är en komplex verksamhet som präglas av mänskliga relationer. Det är utmanande att analysera om och hur insatser bidrar till en förbättrad skolsituation och måluppfyllelse. Varje klassrum och situation är unikt i form av relationerna mellan elever och mellan lärare och elever, genomförande av undervisningen och hur andra kontextuella faktorer påverkar. Rektors beskrivningar och indikationer i statistik tyder dock på att förvaltningsgemensamma utvecklingsprocesser möter identifierade behov och bidrar positivt.

Sedan några eller något läsår tillbaka genomförs förvaltningsövergripande arbete som möter uttryckta utvecklingsområden som alla bedöms bidra till att öka förutsättningarna för fler elever att nå kunskapskraven:

- Etablering av resursskola.
- Riktad resursfördelning utifrån måluppfyllelse, statsbidrag Likvärdig skola.
- Åtgärdsplan för utveckling och lärande, riktade insatser för att stödja flerspråkiga elevers lärande. Stöd genom statsbidrag från Skolverket.
- Kompetensutveckling för differentierad undervisning, med syfte att undervisningen ska vara inkluderande och nå hela elevgruppen.
- Tydliggöra rutiner för dokumentation av omdömen, extra anpassningar och särskilt stöd.

Det är ännu tidigt för att avgöra om dessa insatser har bidragit eller kan bidra till ökad måluppfyllelse, i analys av resursfördelning genom Likvärdig skola (se tidigare avsnitt) finns en sådan indikation.

Under läsåret har lovskola genomförts. Tio elever har höjt sina betyg under lovskolan till E vilket innebär att eleverna har klarat kunskapskraven för ämnet. På totalen ökar det gymnasiebehörigheten för den kommunala grundskolan med knappt 1 procentenhet.

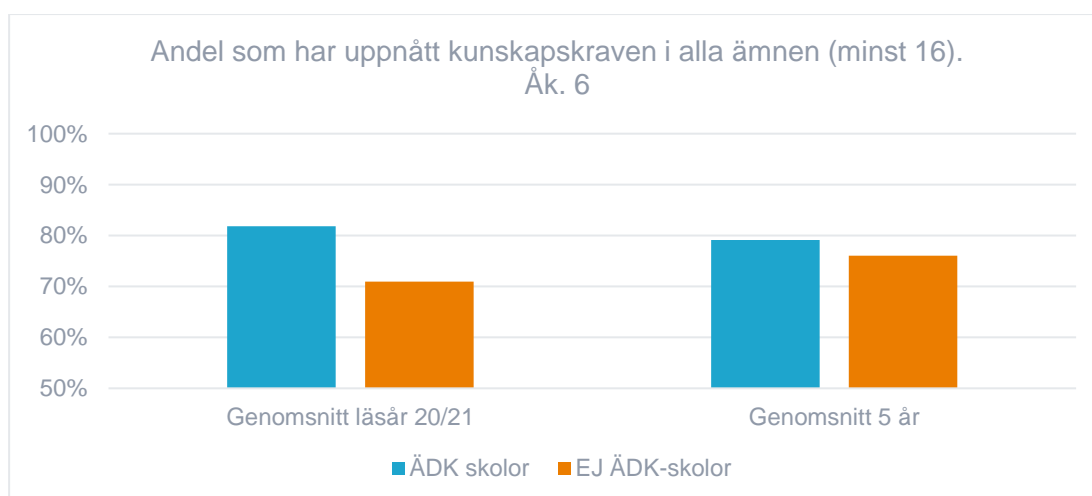
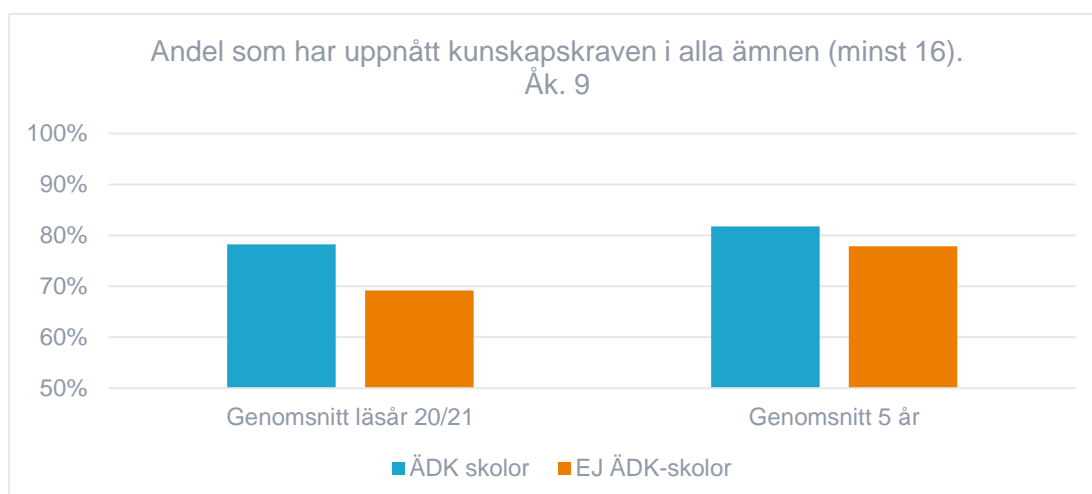
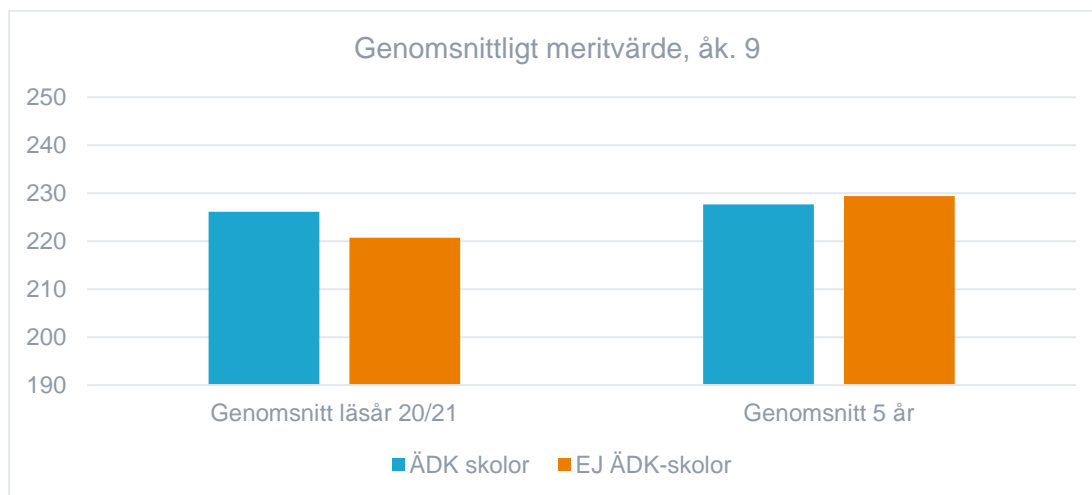
Sedan flera år pågår ett systematiskt arbete med att utveckla undervisningen kollegialt mellan lärare i LiV, MASIV och ÄDK. De två förstnämnda processerna är riktade till lågstadiet med tydligast fokus på årskurs 1 och 2, medan ÄDK riktas till hela grundskolan. I årskurs 1 och 2 har omdömena i matematik och svenska i genomsnitt en försiktigt positiv trend i måluppfyllelse i kommunen. I det lästest som genomförs inom ramen för LiV sedan 10 år har kommunen en tydligt positiv utveckling. Samtliga grundskolor med lågstadie deltar i LiV och MASIV.

ÄDK innebär att lärare kontinuerligt möter andra lärare som undervisar i samma ämne och tillsammans planerar, utvärderar, analyserar och utvecklar den egna och varandras undervisning. 15 av 23 grundskolor har valt att ingå i ÄDK. Under 2020 startade skola nummer 15 sitt ÄDK. De första skolorna i kommunen påbörjade ÄDK läsåret 2015/16. Under läsåret 2020/21 har 2 skolor helt pausat sitt ÄDK i högstadiet på grund av pandemin och kortsiktigt förändrade vägval.

I den resultatuppföljning som är gjord syns att ÄDK-skolorna på totalen har något högre måluppfyllelse över tid i genomsnitt för två av tre nyckeltal, och tydligt läsåret

2020/21 för samtliga nyckeltal. Jämförelsen är en del av förskole- och grundskolenämndens resultatindikatorer.

Sammantaget finns indikationer på att förvaltningsgemensamma utvecklingsprocesser och insatser bidrar till ökad måluppfyllelse.



11. Avslutning

Måluppfyllelsen för Varbergs kommunala grundskola varierar mellan åren, årskurser och skolor. Mindre variationer är fullt rimliga utifrån förändringar i organisation och elevsammansättning mellan åren.

Läsåret 2020/21 hade eleverna i årskurs 9 i Varbergs kommunala grundskola lägre genomsnittligt meritvärde och lägre gymnasiebehörighet än det femåriga genomsnittet i kommunen. Meritvärdet är för första gången för mätperioden under rikets genomsnitt. Gymnasiebehörigheten är i nivå med riket och cirka 2 procentenheter högre än genomsnittet för kommunala huvudmän.

Elevgruppens betygsutveckling från årskurs 6 till 9 är starkare än föregående läsårets årskurs 9, och för nyckeltalet andel elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen (minst 16) är betygsutvecklingen starkare än det femåriga genomsnittet i kommunen.

Lsårets måluppfyllelse för övriga årskurser i högstadiet och i mellanstadiet är i genomsnitt lägre, eller i nivå med, kommunens genomsnitt de senaste fem åren. I lägstadiet syns försiktigt positiva tendenser gentemot de tre senaste åren.

Skolsituationen för eleverna i högstadiet har påverkats av coronapandemin i hög grad och distansundervisningen har påverkat eleverna mer negativt än positivt. Progressionen för eleverna i årskurs 9 och närvaron i högstadiet har ökat under läsåret, en tid som till stor del präglats av distansundervisning. Detta tyder på att skolorna har lyckats leda, stimulera och stödja eleverna trots pågående pandemi.

Elevernas skolsituation och indikationer på skolornas resultat i detta arbete följs också i rapporten, både utifrån olika målgruppers upplevelse och mätetal såsom närvaro och anmälningar. Upplevd trivsel och mående hos eleverna ökar i genomsnitt något över tid. Sammantaget kan dock skolsituationen på skolorna beskrivas bli mer utmanande över tid. Till exempel i form av en högre andel elever att särskilt beakta och minskad studiero.

Olika förutsättningar påverkar måluppfyllelsen och elevernas skolsituation. Rapporten har haft fokus på att följa och analysera vilka områden som ser ut att vara särskilt viktiga för utvecklingen av måluppfyllelse och skolsituationen. Kvaliteter och utvecklingsområden i relation till detta beskrivs nedan.

Sammantaget finns ett engagemang och arbete för att utveckla kvaliteten och måluppfyllelsen på alla nivåer i nämndens verksamheter.

11.1. Kvalitet att värna

Fler elever når de högre kunskapsnivåerna

Måluppfyllelsen över tid visar en positiv utveckling för andelen elever som når de högre omdömena och betygen i årskurs 1–9 spannet. Utvecklingen bedöms bero på långsiktigt arbete med att utveckla undervisningen och bedömningskompetensen sedan flera år tillbaka. Sådana utvecklingsprocesser fördjupas i rapporten *Undervisning och ledarskap*.

Riktad resursfördelning som stödjer utifrån behov

Analys över hur riktad ekonomisk resurstilldelningen stödjer skolors behov utifrån elevernas måluppfyllelse visar att resurserna till stor del riktas och bidrar kompensatoriskt. Detta är till stor del ett resultat av riktad fördelning utifrån måluppfyllelse genom statsbidrag *Likvärdig skola* som kompletterat den socioekonomiska resursfördelningen de senaste två åren. Samtidigt lyfter rektorer att de upplever att den ekonomiska situationen är ansträngd.

Lärares behörighetsnivå och gemensam undervisningsutveckling

På kommunnivå finns en hög behörighet och personalens kompetens upplevs god av rektorer, vilket tyder på ett lyckat arbete i kompetensförsörjning. Samtidigt finns utmaningar med en tydlig trend där elevantalet ökar i högre takt än antalet lärare och behörigheten sjunker, här skiljer sig Varberg delvis gentemot liknande kommuner och riket. Rektorer beskriver att organisering av tvålärarskap och co-teaching gör stor skillnad när det är möjligt.

Gemensam skolutveckling möter identifierade behov

Förvaltningsgemensamma utvecklingsprocesser såsom LiV, MASIV, ÄDK med mera beskrivs av rektorer som positiva och i den mån statistikuppföljningen är möjlig och har genomförts ser insatserna ut att bidra positivt.

11.2. Utvecklingsområden

Andelen elever som inte når kraven i de olika ämnena och i slutändan gymnasiebehörighet minskar över tid i flera årskurser och elevgrupper. Även elevernas skolsituation i stort kan beskrivas bli mer utmanande över tid.

Elevernas trygghet, studiero och välmående

Elevernas skolsituation påverkar både elevens välbefinnande i skolan och möjligheterna att nå så långt som möjligt mot utbildningens mål. De senaste åren syns en ökning av frånvaro och anmälningar i skolan, mindre nöjdhet av olika delar i utbildningen än riket och fortsatt lägre nöjdhet av trivsel och mående desto äldre eleverna blir.

Rapportens uppföljning och analys indikerar två områden av elevernas skolsituation som särskilt behöver utvecklas:

- Utveckla former för ökad trygghet och studiero tillsammans med eleverna.
- Främja elevers välmående och hälsa i främst högstadiet.

Uppföljning och stöd av elever att särskilt beakta

Rektorer beskriver en ökad andel elever att särskilt beakta vilket påverkar undervisningen för hela elevgruppen. Statistiken visar några tendenser, som alla pekar mot att det ökade stödbehovet enligt rektorer är en korrekt beskrivning. Rektorer beskriver vidare organisatoriska och resursmässiga utmaningar att stödja elever med stora behov. Att arbetet med att ge eleverna rätt stöd behöver förstärkas syns även i de anmälningar och beslut som fattats av Skolinspektionen de senaste fyra åren.

Rapportens uppföljning och analys indikerar två områden som särskilt behöver utvecklas:

- Huvudmannens uppföljning av stödbehovet. I flera fall krävs samarbete med andra förvaltningar och huvudmän som har kunskap om elevernas situation utifrån fler perspektiv än vad förskole- och grundskoleförvaltningen huvudsakliga ansvar är.
- Utvecklad organisering och systematik för kartläggning, analys och insatser i arbetet med särskilt stöd på skolorna.

Ledning, stimulans och stöd för elever med annat modersmål än svenska

Måluppfyllelsen för elever med annat modersmål än svenska och elever med utländsk bakgrund är tydligt lägre än för andra elevgrupper, och i jämförelse med riket på låga nivåer i Varbergs kommunala grundskola. Rektorer beskriver att de språkutvecklande insatser som pågår och stöd från Enhet flerspråkighet bidrar positivt. Samtidigt lyfter rektorer att kvaliteten på undervisningen fortsatt behöver utvecklas och att flera faktorer påverkar måluppfyllelsen, exempelvis relationer mellan skola och hem och utbildningen i fritidshemmet.

Mot bakgrund av den lägre måluppfyllelsen och att pågående insatser i samarbete med Skolverket är planerade att avslutas år 2023 är det angeläget att:

- Säkerställa ett långsiktigt arbete för att leda, stimulera och stödja eleverna för ökad måluppfyllelse.

12. Källförteckning

- Folkhälsomyndigheten (2018). *Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017/18*.
- Folkhälsomyndigheten (2018). *Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?*
- Förskole- och grundskoleförvaltningen (2021). *Läsutveckling i Varberg – LiV. Nulägesanalys läsåret 20/21*.
- Förskole- och grundskoleförvaltningen (2021). *Undervisning och ledarskap 2021 – - Analysrapport över hur undervisningen utvecklas och elever upplever sin lärandemiljö i Varbergs kommunala grundskola, grundsärskola och fritidshem. Varbergs kommun*.
- Förskole- och grundskoleförvaltningen (2020). *Värden och lika möjligheter 2020. Analysrapport för Varbergs kommunala förskola, grundskola, grundsärskola och fritidshem. Varbergs kommun*.
- Håkansson, J. & Sundberg, D. (2020). *Utmärkt undervisning*. Andra utgåvan. Stockholm: Natur och Kultur.
- Kolada. www.kolada.se
- Regeringen. Proposition 2009/10:165. *Den nya skollagen – för kunskap valfrihet och trygghet*
- Regeringen. Proposition 2013/14: 148. *Vissa skollagsfrågor*.
- SOU 2018:90. *För att börja med något nytt måste man sluta med något gammalt – Förslag för en långsiktig hållbar styrning*.
- Skolinspektionen. www.skolinspektionen.se
- Skollagen (2010:800)
- Skolverket (2021). Aktuella regeländringar. www.skolverket.se. Hämtad 6 september 2021.
- Skolverket (2018). *Analys av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor. En kvantitativ studie av utvecklingen över tid i slutet av grundskolan*.
- Skolverket (2020). *Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet. Delredovisning augusti 2020*.
- Skolverket (2014). *Diagnoser behövs inte när alla får de stöd de behöver*. www.skolverket.se. Hämtad 7 oktober 2021.
- Skolverket (2021). *Pandemin - en stor utmaning för skolan*. www.skolverket.se. Hämtad 20 september 2021. Pressmeddelande 21 maj 2021.

Skolverket (2021). *Preliminär betygsstatistik våren 2021. En jämförelse av betygen 2019 och 2020.*

Skolverket (2021). *Särskilt stöd i grundskolan läsåret 2020/21.*

Skolverket. *Timplan för grundsärskolan.*

Skolverket. www.skolverket.se

Sveriges kommuner och regioner. Besöken till BUP fortsätter öka. www.skr.se.
Hämtad 2021-09-28.

Uppdrag psykisk hälsa (2021). *Psykiatri i siffror. Barn- och ungdomspsykiatri - Kartläggning 2020.*

Bilaga 1 – Begreppsförklaring

All frånvaro, andel av all tid

All frånvarotid, såväl giltig och som ogiltig frånvaro, utav elevens schemalagda tid.

Andel som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen (minst 16) i årskurs 6–9

Andel elever som, enligt betygsregistreringarna, når kunskapskraven i samtliga ämnen (minst 16) som eleven registrerats på.

Förutsättningar

Förutsättningar är ett begrepp som inbegriper mycket, i analys har de delar Skolverket lyft fram främst varit i fokus:

- Hur styrning, ledning och ansvarsfördelning är organiserad,
- Hur resurser har fördelats och använts,
- Hur grupper storlek och sammansättning ser ut
- Hur personaltäthet och personalsammansättning ser ut,
- Hur kompetens och behörighet ser ut,
- Hur lokaler, utrustning och miljö använts, och
- Vilka verktyg, system och rutiner som finns för dokumentation och utvärdering.³⁰

Genomsnittligt meritvärde av betyg i årskurs 6–9

Den sammanlagda summan av elevers meritvärde utifrån deras 16 bästa (högsta meritvärde) senast satta betyg per ämne, samt ett sjuttonde betyg om elev läst modernt språk, delas med antal elever som fått minst ett godkänt betyg. Med godkänt betyg menas här om eleven uppnått minst E i ett ämne.

Det genomsnittliga meritvärdet baseras på andelen betyg som är A, B, C, D, E, F, streck eller anpassad studiegång (beslut om att anpassa bort ämnet från elevs studiegång för att exempelvis koncentrera sig på att nå kravnivån i andra ämnen).

Gymnasiebehörighet årskurs 9

Elever behöriga till gymnasieskolans nationella program. För behörighet till yrkesprogrammen ska eleven utöver godkänt i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik även ha godkänt i 5 ytterligare ämnen dvs. i 8 ämnen totalt.

För behörighet till **estetprogrammen** ska eleven utöver godkänt i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik även ha godkänt i ytterligare 9 ämnen dvs totalt 12 ämnen.

För behörighet till **ekonomi-/humanistiska-/sällskapsvetenskapsprogrammet** ska eleven utöver godkänt i svenska/svenska

³⁰ www.skolverket.se Systematiskt kvalitetsarbete – så fungerar det. Hämtad 30 september 2020

som andraspråk, engelska och matematik ytterligare 9 godkända ämnen där 4 av dessa 9 ska vara geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap.

För behörighet till **naturvetenskapliga/teknikprogrammet -programmen** ska eleven utöver godkänt i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik ha ytterligare 9 godkända ämnen där 3 av dessa 9 ska vara biologi, fysik och kemi.

Omdömen i årskurs 1–5

Omdömena syftar till att följa elevens kunskapsutveckling. Omdömen bygger på lärarens kontinuerliga dokumentation och bedömning av elevens kunskapsutveckling utifrån läroplanen. Det är skolans rektor som beslutar om hur dessa omdömen ska se ut.